

Nya årsredovisningsföreskrifter för finansiella företag som till- lämpar lagbegränsad IFRS

2004-12-30

Motivpromemoria 2 till
redovisningsföreskrifter för 2005

Från Redovisningsenheten

1.	SAMMANFATTNING OCH SYFTE	1
2.	BAKGRUND OCH UTGÅNGSPUNKTER	3
2.1	Lag- och föreskriftsändringar på grund av IAS-förordningen	3
2.2	IFRS-anpassade årsredovisningslagar	5
2.3	IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter	15
3.	ALLMÄN MOTIVERING	17
3.1	Principer för IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter (lagbegränsad IFRS)	17
3.2	Tillämpning av äldre redovisningsföreskrifter med vissa tillägg	21
3.3	Utformning av IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter	25
3.4	Legala begränsningar att tillämpa IFRS	29
3.5	Nya upplysningar som inte direkt följer av IFRS	30
4.	SPECIALMOTIVERING	33
4.1	Kommentar till föreskrifter och allmänna råd (2004:20) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag	33
4.2	Kommentar till föreskrifter och allmänna råd (2004:21) om årsredovisning i försäkringsföretag	52

Kontaktperson på FI: Åsa Andersson 08-787 82 29, asa.andersson@fi.se

1. Sammanfattning och syfte

Europaparlamentet och Europeiska unionens råd antog år 2002 en förordning om tillämpning av internationella redovisningsstandarder (IAS-förordningen). IAS-förordningen omfattar alla europeiska företag med värdepapper noterade på en reglerad marknad inom unionen. Dessa företag ska i sina koncernredovisningar enligt förordningen tillämpa internationella redovisningsstandarder (*IFRS*) från International Accounting Standards Board (IASB). Detta gäller från och med år 2005 men med en övergångsfrist till år 2007 för företag som bara har skuldebrev noterade. Mer specifikt ska företagen tillämpa de IFRS som har antagits genom förordningar av EG-kommissionen (*godkända internationella redovisningsstandarder*).

Den svenska redovisningslagstiftningen ger även onoterade företag möjlighet att frivilligt tillämpa IAS-förordningen i sina koncernredovisningar. Redovisningslagstiftningen ger dock inte företagen möjlighet att tillämpa IAS-förordningen i sina årsredovisningar. Istället görs, mot bakgrund av det s.k. moderniseringsdirektivet, ändringar i syfte att internationella redovisningsstandarder kan tillämpas inom ramen för materiella regler om årsredovisningens utformning och innehåll.

Koncernredovisningar

I de fall företagen tillämpar IAS-förordningen i sina koncernredovisningar föreskrivs undantag från de flesta lagbestämmelser om koncernredovisningens utformning och innehåll. Detsamma gäller i fråga om FI:s föreskrifter och allmänna råd för finansiella företag. Endast ett fåtal formalia- och upplysningsregler i lag och redovisningsföreskrifter från FI måste tillämpas. Ändringarna behandlas i en särskild motivpromemoria.¹

Årsredovisningar

På grund av den nya lagstiftningen har FI beslutat om nya föreskrifter för finansiella företags årsredovisningar.² I denna promemoria behandlas motiven till de nya föreskrifterna. Som vägledning för tillämpningen kommenteras ändringarna mera i detalj i en specialmotivering.

¹ Se Motivpromemoria 1, Nya koncernredovisningsföreskrifter för finansiella företag som tillämpar IAS-förordningen.

² Se Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2004:20) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2004:21) om årsredovisning i försäkringsföretag.

De nya IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifterna innebär sammanfattningsvis följande.

- Föreskrifter och allmänna råd anpassas till IFRS så långt det är möjligt och lämpligt enligt lag och EG-direktiv (*lagbegränsad IFRS*). Det förordas i allmänna råd att godkända internationella redovisningsstandarder tillämpas i årsredovisningen för juridisk person om inte annat
  - a) krävs av lag eller annan författning,
  - b) följer av FI:s föreskrifter eller övriga allmänna råd, eller
  - c) följer av Redovisningsrådets nya rekommendation för noterade företags årsredovisning.³
- Om lagbegränsad IFRS tillämpas i årsredovisningen förordas i allmänna råd att IAS-förordningen tillämpas i koncernredovisningen.
- Under räkenskapsåret 2005 får kreditinstitut och värdepappersbolag tillämpa FFFS 2002:22 och försäkringsföretag får tillämpa FFFS 2003:13 (*äldre redovisningsföreskrifter*) i sina årsredovisningar och koncernredovisningar⁴, under förutsättning att äldre lagregler tillämpas. Några nya tvingande lagbestämmelser och redovisningsföreskrifter ska dock tillämpas (*tvingande tillägg*).
- Även de som tillämpar IAS-förordningen i koncernredovisningen (*full IFRS*) kan under år 2005 välja att i årsredovisningen tillämpa lagbegränsad IFRS eller äldre redovisningsföreskrifter med tvingande tillägg.
- Enligt ett principbeslut från FI ska företag som inte tillämpar IAS-förordningen i koncernredovisningen även kunna tillämpa äldre redovisningsföreskrifter i redovisningarna för räkenskapsåret 2006.
- Enligt ställningstaganden som motiveras i en annan promemoria ska företag lämna vissa nya tilläggsupplysningar om närstående.⁵
- Det ska i förvaltningsberättelsen lämnas kvalitativa och, i vissa fall, kvantitativa upplysningar om nya redovisningsstandarders konsekvenser för tillämpning av rörelse regler.

³ Se RR 32 Redovisning för juridiska personer, fastställt i december 2004.

⁴ Undantag gäller förstas för koncernredovisningen i företag som obligatoriskt måste tillämpa IAS-förordningen.

⁵ Se Motivpromemoria 3, Nya närståendeupplysningar i finansiella företag.

2. Bakgrund och utgångspunkter

2.1 Lag- och föreskriftsändringar på grund av IAS-förordningen

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/02 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder (IAS-förordningen) ska noterade⁶ företag från och med räkenskapsåret 2005 upprätta sina koncernredovisningar i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som antagits och kommer att antas av EG-kommissionen för tillämpning inom gemenskapen. Detta krav gäller direkt i medlemsstaterna utan att några ytterligare nationella lagstiftningsåtgärder behöver eller ens får vidtas.

De internationella redovisningsstandarder som avses är International Accounting Standards (IAS) och International Financial Reporting Standards (IFRS), med tillhörande tolkningar från Standing Interpretations Committee (SIC) respektive International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC). (I denna promemoria används förkortningen IFRS för samtliga dessa standarder och tolkningar.)

År 2003 utfärdade EG-kommissionen förordningen (EG) nr 1725/03 om antagande av vissa redovisningsstandarder. Enligt denna förordning antogs ett stort antal internationella redovisningsstandarder för tillämpning inom ramen för IAS-förordningen med det innehåll som de då hade. Därefter har kommissionen genom förordningar antagit ytterligare internationella redovisningsstandarder, varav en del innebär ändringar av tidigare godkända standarder. Standarderna ska tillämpas fullt ut i koncernredovisningen för de företag som obligatoriskt eller frivilligt tillämpar IAS-förordningen.

I den nya redovisningslagstiftningen som antagits av riksdagen i december 2004⁷ har det gjorts ett flertal ändringar i årsredovisningslagen (1995:1554; ÅRL), lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (1995:1559; ÅRKL) och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (1995:1560; ÅRFL) för att beakta tillämpningen av IAS-förordningen. Den nya lagstiftningen träder i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas från och med räkenskapsåret 2005. Företag som enbart har skuldebrev noterade omfattas av en särskild övergångsfrist. Med stöd av övergångsregler i lag behöver sådana företag tillämpa IAS-förordningen och den nya lagstiftningen först från och med den 1 januari 2007.

⁶ Med noterade företag avses företag som har aktier eller skuldebrev noterade på en börs, en auktoriserad marknadsplats eller annan reglerad marknad i en medlemsstat enligt de villkor som anges i artikel 1.13 i rådets direktiv 92/22/EEG av den 10 maj 1993 om investeringstjänster på värdepappersområdet.

⁷ SFS 2004:1173-1178, bet. 2004/05:LU3, prop. 2004/05:24, Internationell redovisning, SOU 2003:71, Internationell redovisning (IAS-utredningen).

På grund av IAS-förordningen och den nya lagstiftningen har FI beslutat om nya koncernredovisningsföreskrifter för finansiella företag som obligatoriskt eller frivilligt tillämpar IAS-förordningen i koncernredovisningen (*finansiella IFRS-företag*).

De nya redovisningsreglerna i lag och FI:s redovisningsföreskrifter för finansiella IFRS-företags koncernredovisning behandlas i Motivpromemoria 1, Nya koncernredovisningsföreskrifter för finansiella företag som tillämpar IAS-förordningen. De nya koncernredovisningsreglerna innebär sammanfattningsvis följande:

- Skyldigheten att upprätta en koncernredovisning regleras alltså av svensk lag. Koncernredovisningens utformning och innehåll regleras däremot direkt av godkända internationella redovisningsstandarder. För koncernredovisningen undantas många lagregler och redovisningsföreskrifter. Finansiella IFRS-företag kommer inte längre att behöva tillämpa de allmänna principerna för årsredovisningen i sin koncernredovisning. Detsamma gäller reglerna om balans- och resultaträkningens utformning och innehåll, värderingen av tillgångar och skulder, konsolidering av dotterföretag och flertalet tilläggsupplysningar.
- Ett fåtal tilläggsupplysningar måste lämnas i IFRS-företagens koncernredovisningar enligt vissa alltså tillämpliga lagregler och redovisningsföreskrifter.
- Koncernförvaltningsberättelsens innehåll följer alltså svenska lagregler och redovisningsföreskrifter, men informationen får lämnas på annan plats i koncernredovisningen om det hänvisas dit. Vidare ska finansiella IFRS-företag fortsätta att tillämpa nuvarande regler för förvaltningsberättelsen om femårsöversikter och kapitaltäckningsanalys.
- Alla företag ska ha gemensamma värderingsprinciper i årsredovisning och koncernredovisning, om det inte finns särskilda skäl.
- Formkraven att koncernredovisningen ska upprättas på svenska och i läsbar form samt lagregler om undertecknande gäller fortfarande.
- Vissa regler i redovisningsföreskrifterna om delårsrapporters innehåll för koncernen anpassas till att godkända internationella redovisningsstandarder tillämpas i koncernredovisningen.

2.2 IFRS-anpassade årsredovisningslagar

Som framgått har årsredovisningslagarna anpassats med hänsyn till IAS-förordningen. I den nya årsredovisningslagstiftningen görs också ändringar för att än mer anpassa reglerna till IFRS för alla företag. Lagändringarna är föranledda av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/51/EG av den 18 juni 2003 om ändring av direktiven 78/660/EEG, 83/349/EEG, 86/635/EEG och 91/674/EEG om årsbokslut och sammanställd redovisning i vissa typer av bolag, banker och andra finansinstitut samt försäkringsföretag (det s.k. moderniseringsdirektivet). Syftet har varit att anpassa EG:s redovisningsdirektiv till utvecklingen på redovisningsområdet och att avlägsna de oförenligheter med internationella redovisningsstandarder som hade identifierats vid den tidpunkt när direktivet antogs. De väsentligaste ändringarna i lagarna beskrivs nedan.

Kreditinstitut och värdepappersbolag

För kreditinstitut och värdepappersbolag – liksom för allmänna företag – kan följande ändringar nämnas.⁸

- Andelar i intresseföretag får redovisas enligt kapitalandelsmetoden i årsredovisningen.⁹ Därvid aktualiseras en kapitalandelsfond som bunden fond i årsredovisningen. Bestämmelsen får endast tillämpas av noterade företag och andra företag som omfattas av en koncernredovisning som upprättas enligt IAS-förordningen. FI kan dock ge dispens och medge att övriga institut tillämpar metoden, om det finns särskilda skäl (se 4 kap. 13 a § ÅRL samt 4 kap. 1 och 2 §§ 4 ÅRKL).
- Uppställningsformerna för balans- och resultaträkningen får frångås genom att posterna i stället delas upp med hänsyn till deras karaktär och relativa likviditet. Bestämmelsen är begränsad till noterade företag och andra företag som omfattas av en koncernredovisning som upprättas enligt IAS-förordningen (3 kap. 1 § andra stycket ÅRKL). FI kan inte ge dispens åt övriga företag i detta fall.
- Biologiska tillgångar, rörelsefastigheter och andra materiella tillgångar samt immateriella tillgångar inom samma kategori får värderas till verkligt värde. Bestämmelserna gäller dock först från och med räkenskapsåret 2006. Värdeförändringar på

⁸ Förslaget i SOU 2003:71 om att ett företag är ett dotterföretag om det finns ett ensamt bestämmande inflytande, oavsett om enägarandel finns, bereds dock vidare inom Regeringskansliet (jfr IAS-utredningens förslag till 1 kap. 4 § ÅRL och 1 kap. 4 § ÅRKL). Se prop. 2004/05:24 s. 87 f.

⁹ Metoden innebär att värdet av andelarna i ägarföretagets balansräkning första gången tas upp till anskaffningsvärdet. Värdet ökas eller minskas med förändringar i intresseföretagets resultat efter förvärvet samt andra förändringar i intresseföretags eget kapital. Vissa värdeförändringar ingår i resultaträkningen medan andra redovisas direkt mot eget kapital. Mottagen utdelning minskar värdet i balansräkningen och elimineras vid beräkningen av resultatet. Även andra interna mellanhavanden ska elimineras. Positiva belopp utöver anskaffningsvärdet ska sättas av till en kapitalandelsfond under bundet eget kapital. Vid förvärvet kan goodwill uppkomma.

biologiska tillgångar och förvaltningsfastigheter redovisas då i resultaträkningen. Värdeförändringarna på övriga berörda tillgångar redovisas däremot direkt mot eget kapital i en fond för verkligt värde. Värdeförändring redovisas dock mot resultaträkningen när en värdeökning utgör en återföring av en kostnadsförd nedskrivning (reversering) och en värdeminskning överstiger en sådan värdeökning på tillgången som redovisats i fonden för verkligt värde. När det inte längre finns skäl att redovisa beloppet i fonden ska den justeras. Bestämmelsen får endast tillämpas av noterade företag och andra företag som omfattas av en koncernredovisning som upprättas enligt IAS-förordningen. FI kan dock medge att andra institut tillämpar värderingsreglerna, om det finns särskilda skäl (se 4 kap. 14 f och 14 g §§ ÅRL samt 4 kap. 1 § och 2 § 6 ÅRKL).

- Försiktighetsprincipen justeras för att harmonisera med IAS 37 Avsättningar, eventalförpliktelser och eventualtillgångar (2 kap. 4 § ÅRL och 2 kap. 2 § ÅRKL).
- Immateriella anläggningstillgångar får skrivas upp under samma förutsättningar som materiella och finansiella anläggningstillgångar (4 kap. 6 § ÅRL och 4 kap. 1 § ÅRKL).¹⁰
- Begreppet ”ekonomisk livslängd” enligt avskrivningsreglerna ersätts med ”nyttjandeperiod” (4 kap. 4 § ÅRL och 4 kap. 1 § ÅRKL).
- Värdet på finansiella instrument i fonden för verkligt värde behöver inte alltid återföras till resultaträkningen utan kan alternativt omföras inom eget kapital (4 kap. 14 d § ÅRL och 4 kap. 1 § ÅRKL).
- Kapitalandelsfonden och fonden för verkligt värde ska anges som särskilda poster under eget kapital (5 kap. 4 § ÅRKL).
- Företag med aktier eller skuldebrev noterade på en annan reglerad marknad än en börs kan inte längre avstå från att upprätta en koncernredovisning när det omfattas av ett överordnat EES-företags koncernredovisning (7 kap. 2 § ÅRL och 7 kap. 3 § ÅRKL).
- Utrymmet att konsolidera dotterföretag med kapitalandelsmetoden slopas (7 kap. 18 § ÅRL och 7 kap. 2 § ÅRKL).
- Negativ goodwill kan redovisas som en avdragspost på tillgångssidan istället för att redovisas som en avsättning. En så-

---

¹⁰ Uppskrivningsreglerna enligt 4 kap. 6 § ÅRFL får dock inte tillämpas samtidigt med reglerna om värdering av motsvarande tillgångar till verkligt värde enligt 4 kap. 14 f och 14 g §§ ÅRL.

dan netto-redovisning kräver upplysning i not (7 kap. 22 § ÅRL och 7 kap. 2 § ÅRKL).

Försäkringsföretag

För försäkringsföretag införs nya regler om en obligatorisk värdering av flertalet finansiella instrument till verkligt värde. Dessa regler motsvarar 2003 års lagändringar för institut med de tillägg som nämnts ovan (se utförligare beskrivning av de nya reglerna nedan).

Vidare införs nya värderingsregler av väsentligen samma slag som för institut, nämligen följande:

- Intresseföretag får redovisas enligt kapitalandelsmetoden i års-redovisningen. Värdeförändringarna ska behandlas på samma sätt som ovan angetts för institut. Bestämmelsen får endast tillämpas av noterade företag och andra företag som omfattas av en koncernredovisning som upprättas enligt IAS-förordningen. FI kan medge att andra försäkringsföretag tillämpar metoden, om det finns särskilda skäl (4 kap. 13 a § ÅRL och 4 kap. 1 § och 2 § 10 ÅRFL).
- Biologiska tillgångar, rörelsefastigheter och andra materiella tillgångar samt immateriella tillgångar inom samma kategori får värderas till verkligt värde.¹¹ Värdeförändringarna ska även i försäkringsföretag redovisas såsom ovan angivits för institut. I försäkringsföretag ska dock värdeförändringarna i resultat-räkningen redovisas som särskilda poster (4 kap. 6 § ÅRFL).¹² Värderingsreglerna får endast tillämpas av noterade företag och andra företag som omfattas av en koncernredovisning som upprättas enligt IAS-förordningen. FI kan medge att andra försäkringsföretag tillämpar värderingsreglerna, om det finns särskilda skäl (se 4 kap. 14 f § ÅRL och 4 kap. 1 § och 2 § 13 ÅRFL). Bestämmelserna gäller dock enligt övergångsbestämmelserna först från och med räkenskapsåret 2006.
- Försiktighetsprincipen justeras för att harmonisera med IAS 37 Avsättningar, eventalförpliktelser och eventualtillgångar (2 kap. 4 § ÅRL och 2 kap. 2 § ÅRFL).
- Begreppet ”ekonomisk livslängd” enligt avskrivningsreglerna ersätts med ”nyttjandeperiod” (4 kap. 4 § ÅRL och 4 kap. 1 § ÅRFL).

¹¹ Regler om uppskrivning av immateriella tillgångar enligt 4 kap. 6 § ÅRL har inte införts för försäkringsföretag eftersom detta skulle strida mot försäkringsredovisningsdirektivet (prop. 2004/05:24 s. 108).

¹² Försäkringsföretag kan dock även under år 2005 värdera placeringstillgångar i form av byggnader och mark till verkligt värde enligt gamla bestämmelser i 4 kap. 5 § ÅRFL.

- ”Verkligt värde” ska bestämmas på grundval av instrumentets marknadsvärde (4 kap. 14 a och 14 f §§ ÅRL och 4 kap. 1 § ÅRFL).
- Anskaffningsvärdet ska anges i not även när tillgångar värderas till verkligt värde enligt nya regler i ÅRL (nya 4 kap. 7 § ÅRFL).
- Försäkringstekniska avsättningar behöver inte nödvändigtvis värderas enligt FRL i 7 kap. 1 och 2 §§ FRL i årsredovisningen och koncernredovisningen (se 4 kap. 9 § ÅRFL).
- Försäkringsföretag ska också ange vilket belopp som respektive värderingsprincip har resulterat i (5 kap. 2 § 1 ÅRFL).
- Kapitalandelsfonden och fonden för verkligt värde ska anges som särskilda poster under eget kapital (5 kap. 4 § ÅRFL).
- Försäkringsföretag med aktier eller skuldebrev noterade på en annan reglerad marknad än en börs kan inte längre avstå från att upprätta en koncernredovisning när det omfattas av ett överordnat EES-företags koncernredovisning (7 kap. 2 § ÅRL och 7 kap. 2 § ÅRFL).
- Utrymmet att konsolidera dotterföretag med kapitalandelsmetoden slopas (7 kap. 18 § ÅRL och 7 kap. 2 § ÅRFL).
- Negativ goodwill kan redovisas som en avdragspost på tillgångssidan istället för att redovisas som en avsättning. En netto-redovisning av positiv och negativ goodwill medges, om en upplysning om detta lämnas i not (7 kap. 22 § ÅRL och 7 kap. 2 § ÅRFL).

Redovisning och värdering av finansiella instrument i försäkringsföretag

Enligt den nya lagstiftningen ska alla försäkringsföretag obligatoriskt – i överensstämmelse med motsvarande regler för institut – värdera finansiella instrument till verkligt värde enligt 4 kap. 14 a och 14 b §§ ÅRL (se 4 kap. 1 och 2 §§ 10 ÅRFL). Enligt övergångsreglerna får dock äldre bestämmelser tillämpas under räkenskapsåret 2005 och 2006. Bestämmelserna har för försäkringsföretag sin bakgrund i moderniseringsdirektivet och utgår från redovisningsnormer i en äldre version av IAS 39 – Finansiella instrument: Redovisning och värdering antagen av IASC 1998 (*gamla IAS 39*).¹³

¹³ Bestämmelserna motsvarar reglerna i det s.k. fair value direktivet (2001/65/EG) som låg till grund för tidigare genomförd lagstiftning för institut (se prop. 2002/03:121). IASB antog i mars 2004 en ny version av IAS 39 - Finansiella instrument: Redovisning och värdering (*nya IAS 39*). Det är den nya IAS 39 som har antagits av EG-kommissionen inom ramen för IAS-förordningen.

Begreppet finansiella instrument och derivat enligt de nya redovisningsreglerna

Begreppet finansiella instrument definieras inte i ÅRL eller ÅRKL. I förarbetena till ÅRL (prop. 2002/03:121 s. 70) kommenteras begreppet enligt följande:

Den närmare innebörden av begreppet finansiellt instrument får utvecklas inom ramen för god redovisningssed. Vägledning kan t.v. hämtas från Redovisningsrådets rekommendation RR 27 Finansiella instrument; upplysningar och klassificering. Rekommendationen bygger på hur begreppet definieras av IASB. Såväl Redovisningsrådet som IASB definierar ett finansiellt instrument som varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld eller egetkapitalinstrument i ett annat företag. Också begreppen finansiell tillgång, finansiell skuld och egetkapitalinstrument har definierats av Redovisningsrådet (se RR 27) och även dessa definitioner bygger på IASB:s standarder. Ytterligare vägledning om vad som avses med finansiella instrument i särskilda fall och hur dessa ska redovisas finns i en vägledning som har tagits fram av en särskilt inrättad kommitté under IASB, IGC (Implementation Guidance Committee). Begreppet finansiellt instrument kan därmed i detta sammanhang ha en annan innebörd än det har getts i andra lagar (t.ex. lagen [1991:980] om handel med finansiella instrument).

I RR 27 finns följande definitioner hämtade från gamla IAS 39 p. 8.¹⁴

Med finansiella instrument avses varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld eller ett eget kapitalinstrument i ett annat företag. Avtal avseende rå- och stapelvaror, där endera parten har rätt att reglera åtagandet med kontanter eller annat finansiellt instrument, ska behandlas som ett finansiellt instrument med undantag för avtal

- a) som ingåtts för att täcka företagets behov av rå- och stapelvaror för försäljning eller egen förbrukning och där behovet kvarstår efter avtalets ingående,
- b) där syftet med avtalen angetts i samband med att de ingicks samt
- c) som förväntas bli reglerade genom leverans av varor.

En *finansiell tillgång* är varje tillgång i form av

- a) kontanter
- b) avtalsenlig rätt att erhålla kontanter eller annan finansiell tillgång från ett annat företag,
- c) avtalsenlig rätt att byta finansiella instrument med annat företag under villkor som kan komma att visa sig vara förmånliga eller
- d) egetkapitalinstrument utgivna av annat företag.

---

¹⁴ Hänvisningarna till IAS 39 i detta avsnitt avser hänvisningar till gamla IAS 39, om inte annat framgår.

En *finansiell skuld* är varje skuld som innebär en avtalsenlig skyldighet

- a) att erlægga kontanter eller annan finansiell tillgång till ett annat företag eller
- b) att byta finansiella instrument med ett annat företag under villkor som kan komma att visa sig vara oförmånliga. Ett företag kan ha en finansiell skuld som kan regleras antingen genom att en finansiell tillgång överlämnas eller genom att egetkapitalinstrument emitteras. Om storleken av emissionen för att reglera skulden är beroende av det verkliga värdet på de emitterade värdepapperen, dvs. om värdet av de emitterade aktierna alltid motsvarar storleken på skulden, är inte innehavaren exponerad för risken att värdet på aktierna kan sjunka. Ett sådant åtagande ska redovisas som en finansiell skuld.

Ett *egetkapitalinstrument* är varje form av avtal som styrker en residual rätt i företagets tillgångar efter avdrag för alla skulder.

Definitionen av finansiella instrument i nya IAS 39 avviker inte i sig från den gamla definitionen. Reglerna om vilka instrument som undantas från IAS 39 har dock justerats.

Den nya redovisningslagstiftningen berör även frågan om definition och avgränsningen av termen *derivatinstrument*. I förarbetena (prop. 2002/03 s. 70 f.) framhålls:

Med *derivatinstrument* avses ett finansiellt instrument vars värde är beroende av förändringen i en särskilt angiven ränta, en råvara, ett värdepapper e.d. I 14 c § finns bestämmelser om när vissa instrument av derivatliknande natur ska anses som derivatinstrument i denna lags mening.

Enligt 4 kap. 14 c § ÅRL ska avtal avseende rå- och stapelvaror som ger endera parten rätt att reglera avtalet med kontanter eller annat finansiellt instrument redovisas som derivatinstrument. Detta gäller dock inte när avtalet:

1. har ingåtts för att täcka företagets förväntade behov av köp, försäljning eller egen förbrukning av rå- och stapelvaror och där behovet kvarstår efter avtalets ingående,
2. utformades för detta ändamål när det ingicks, och
3. förväntas regleras genom leverans av varan.

Begreppet *derivatinstrument* definieras inte uttryckligen i RR 27. Vad som hör dit utvecklas emellertid i rekommendationen enligt följande.

Finansiella instrument omfattar enligt RR 27 såväl primära instrument såsom kundfordringar, leverantörsskulder och aktier som *derivat* såsom optioner, terminskontrakt samt ränte- och valutaswappar. Derivat uppfyller definitionen på ett finansiellt instrument, oavsett om det redovisas i balansräkningen eller inte, och omfattas därför av denna rekommendation.

Derivat ger upphov till rättigheter och skyldigheter som innebär att en eller flera av de risker som finns i ett underliggande primärt instrument överförs mellan de parter som ställt ut respektive förvärvat derivatet. Derivat medför inte att äganderätten till det primära finansiella instrumentet övergår när derivatet ställs ut. Denna äganderätt behöver inte heller övergå när derivatet löper ut.

Definitionsmässigt är således alla derivat finansiella instrument. Ett avtal som avser guld och där det inte finns möjligheter till kontantavräkning är dock enligt tillämpningsvägledningen vare sig ett finansiellt instrument eller ett derivatinstrument.¹⁵ Detsamma torde gälla e-certifikat som inte innehåller någon avtalsenlig rätt att erhålla kontanter eller annan finansiell tillgång.

I frågan om vad som utgör ett finansiellt instrument innehåller förarbetena till lagstiftningen en hänvisning till att vägledning kan hämtas från IASB. Frågan om vad som utgör ett derivatinstrument enligt IAS 39 är därför av intresse för tillämpningen av de nya lagreglerna. I gamla IAS 39 p. 10 finns en formell definition av derivat. Med derivat avses ett finansiellt instrument:

- a) vars värde ändras som följd av ändringar i en angiven ränta, priset på ett värdepapper, ett råvarupris, en valutakurs, ett pris- eller ränteindex, en kreditvärdighet eller ett kreditindex eller liknande variabel (som ibland kallas "underliggande" variabel),
- b) som vid avtalets ingående kräver liten eller ingen nettoinvestering jämfört med andra typer av kontrakt som påverkas på ett liknande sätt av förändrade marknadsförhållanden, samt
- c) som regleras vid en framtida tidpunkt.

I nya IAS 39 har definitionen av derivatinstrument justerats något. Villkoren för att klassificera avtal avseende icke-finansiella föremål som derivatinstrument har preciserats.

Värdering av finansiella instrument till verkligt värde med vissa undantag

Försäkringsföretag ska enligt den nya lagstiftningen värdera derivatinstrument och andra finansiella instrument till sitt verkliga värde. Föl-

---

¹⁵ Jfr IGC paragraph 8, question 8-1 Definition of a financial instrument: gold bullion

jande finansiella instrument får dock enligt 4 kap. 14 b § ÅRL inte värderas till verkligt värde:

1. Finansiella instrument som inte är derivatinstrument och som hålls till förfall (jfr *held-to-maturity investments*). Enligt förarbetena är det fråga om instrument som ”det förväntas att företaget kommer att inneha fram till dess att de förfaller till betalning och regleras”. En obligation som är avsedd att innehas till dess att den löses in nämns som ett exempel på ett sådant finansiellt instrument som inte ska värderas enligt 4 kap. 14 a §. Aktier och eviga förlagslån kan i regel inte hållas till förfall (jfr gamla IAS 39 p. 80).
2. Lån och andra fordringar som härrör från företaget och som inte innehas för handelsändamål (jfr *loans originated by the entity... other than those that are originated with the intent to be sold immediately or in the short term, which should be classified as held for trading*). Det andra undantaget avser alltså lån och andra fordringar som härrör från företaget och som inte innehas för handelsändamål (jfr gamla IAS 39). Till denna kategori av finansiella instrument hör enligt förarbetena bl.a. lån som företaget självt har beviljat, förutsatt att instrumentet inte innehas för handelsändamål. Innehav för handelsändamål föreligger enligt förarbetena bl.a. om syftet med innehavet är att företaget ska tjäna pengar på kortsiktiga värdeförändringar (prop. 2002/03:121 s. 72).
3. Andelar i dotterföretag, intresseföretag eller samriskföretag (jfr gamla IAS 39 p. 1 (a): *those interests in subsidiaries, associates, and joint ventures that are accounted for under IAS 27*),
4. Egna aktier eller andra egetkapitalinstrument som företaget självt gett ut (jfr gamla IAS 39 p. 1 (e): *equity instruments issued by the reporting enterprise*),
5. Avtal om villkorad ersättning i samband med förvärv och samgåenden (jfr gamla IAS 39 p. 1 (g): *contracts for contingent consideration in a business combination*),
6. Skuldinstrument som varken är derivatinstrument eller ingår som en del i en handelsportfölj (jfr gamla IAS 39 p. 10 *financial assets or liabilities held for trading* samt p. 93),
7. Andra finansiella instrument som är av sådan särskild karaktär att de enligt vad som är allmänt accepterat bör redovisas på annat sätt, och
8. Finansiella instrument, när det inte går att bestämma ett tillförlitligt värde (jfr gamla IAS 39 p. 69).

Finansiella instrument som enligt nyss nämnda undantag inte får värderas till verkligt värde ska i stället värderas enligt bestämmelserna för anläggningstillgångar i ÅRL, dvs. med utgångspunkt i anskaffningsvärdet (jfr 4 kap. 2 § 2-4 ÅRFL). Skyldigheten att värdera vissa aktier och andelar enligt lägsta värdets princip utgår således.

Det kan också anmärkas att med den nya termen nettoförsäljningsvärdet avses försäljningsvärdet efter avdrag för beräknade försäljningskostnader (se 4 kap. 3 och 9 §§ ÅRL som gäller enligt 4 kap. 1 § ÅRFL samt prop. 2002/03:121 s. 71 och 73).

I ÅRFL föreslås också ett förtydligande om att reglerna om periodisering av överkurs eller underkurs för räntebärande värdepapper inte gäller när värdepapperet värderas till verkligt värde (se 4 kap. 5 § ÅRFL).¹⁶

Principer för värderingen av säkrade tillgångar

Om ett finansiellt instrument som värderas till verkligt värde används för säkring av en tillgång, avsättning eller skuld ska den säkrade positionen värderas till verkligt värde, om de tillämpade principerna för säkringsredovisning tillåter detta. Värdeförändringen på den säkrade tillgången, avsättningen eller skulden ska då redovisas i balansräkningen eller resultaträkningen enligt samma regler som gäller för värdeförändringar för finansiella instrument som värderas till verkligt värde (4 kap. 14 e § ÅRL som gäller enligt 4 kap. 1 § ÅRFL). Bestämmelserna motsvarar regler i gamla IAS 39.

Principer för att bestämma det verkliga värdet

Hur det verkliga värdet ska fastställas anges i 4 kap. 14 a § andra stycket ÅRL. I första hand ska det verkliga värdet bestämmas på grundval av instrumentets marknadsvärde, t.ex. den noterade kursen på en aktie. Om marknadsvärdet på ett finansiellt instrument inte kan bestämmas, ska värdet istället härledas från marknadsvärdet på instrumentets beståndsdelar, om dessa har kända marknadsvärden. Så kan vara fallet om ett visst finansiellt instrument består av både en obligation och en rättighet att vid ett visst tillfälle förvärva ett annat finansiellt instrument till ett förutbestämt pris. Alternativt ska det verkliga värdet bestämmas på grundval av marknadsvärdet av likartade instrument (prop. 2002/03:121 s. 71).

I sista hand ska det verkliga värdet bestämmas med hjälp av sådana allmänt accepterade värderingsmodeller och värderingsmetoder som ger en rimlig uppskattning av marknadsvärdet. Som exempel nämns i förarbetena vedertagna modeller för att värdera onoterade aktieoptioner (prop. 2002/03:121 s. 71).

¹⁶ För räntebärande finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning redovisas ränteintäkter i resultaträkningen baserad på effektivräntemetoden, vilket periodiserar över och underkurser. (se nya IAS 39 p. 55).

Av 4 kap. 14 b § andra stycket framgår att 14 a § får tillämpas endast om värderingen leder till att tillgången eller skulden kan värderas på ett tillförlitligt sätt. I annat fall ska enligt förarbetena värdet bestämmas enligt sedvanliga regler om värdering av anläggnings- och omsättningstillgångar (prop. 2002/03:121 s. 73). För försäkringsföretag aktualiseras alltid en värdering med utgångspunkt i anskaffningsvärdet (se 4 kap. 2 § 2-4 ÅRFL).

Behandlingen i balans- och resultaträkningen

Värdeförändringar som uppkommer när finansiella instrument värderas till verkligt värde kan behandlas på två olika sätt. De kan antingen tas in i resultaträkningen eller föras direkt mot eget kapital för att senare tas in i resultaträkningen, t.ex. när tillgången säljs.

När finansiella instrument värderas till verkligt värde enligt de nya föreslagna lagreglerna ska värdeförändringen sedan föregående balansdag som huvudregel tas in i resultaträkningen såsom en intäkt eller kostnad. Detta ska göras i särskilda poster, om inte värdeförändringen redovisas mot fonden för verkligt värde (se nya 4 kap. 14 d § ÅRL som gäller enligt 4 kap. 1 § ÅRFL samt nya 4 kap. 6 § ÅRFL).

Vissa värdeförändringar för finansiella instrument ska dock enligt nämnda lagrum inte omedelbart tas in i resultaträkningen utan enligt lagrummet föras till en särskild post under eget kapital (Fond för verkligt värde). Det är om

1. värdeförändringen avser ett *säkringsinstrument* och de tillämpade principerna för säkringsredovisningen tillåter att hela eller en del av värdeförändringen inte redovisas i resultaträkningen, eller
2. värdeförändringen *orsakas av en kursförändring på en monetär post som utgör del av företagets nettoinvestering i en utländsk enhet.*

I kommentaren till 4 kap. 14 d § ÅRL anförs att begreppet *monetär post* i IAS 21 Effekterna av ändrade valutakurser definieras såsom "kassamedel samt andra tillgångar och skulder som kommer att inflyta respektive utbetalas med fastställda eller fastställbara belopp". Begreppet är avsett att ha samma innebörd i ÅRL. Bestämmelsen blir aktuell bl.a. när ett företag använder sig av ett säkringsinstrument för att skydda sig mot att värdet av företagets tillgångar i ett utländskt dotterföretag förändras på grund av valutakursförändringar. Värdeförändringen på säkringsinstrumentet ska då inte resultatföras, utan redovisas direkt mot eget kapital. En motsvarande bestämmelse finns i gamla IAS 39. Till följd av bestämmelserna i 4 kap. 14 e § ÅRL ska även värdeförändringar på den säkrade posten redovisas enligt samma princip (prop. 2002/03:121 s. 74).

För sådana finansiella tillgångar vilka får värderas till verkligt värde och som inte är derivatinstrument eller innehåser för handelsändamål (s.k. *available-for-sale financial assets*) ger lagen en möjlighet att redovisa värdet förändringen över resultaträkningen eller direkt mot fonden för verkligt värde. Enligt nya IAS 39 ska dock värdet förändringen för den här kategorin av tillgångar redovisas direkt mot eget kapital, om inte tillgången enligt verkligt värde optionen initialt klassificerats som en "finansiell tillgång eller skuld värderad till verkligt värde med resultatredovisade värdet förändringar".¹⁷

När det inte längre finns skäl för att redovisa beloppet i fonden för verkligt värde ska fonden justeras och beloppet redovisas i resultaträkningen eller som en omföring inom eget kapital (4 kap. 14 d § ÅRL och 4 kap. 1 § ÅRFL).

Enligt de förutvarande reglerna om värdering till verkligt värde av Placeringstillgångar (C) har företag varit skyldiga att redovisa värdet förändringar till en fond för realiserade vinster under bundet eget kapital. Detta gäller dock inte vid en värdering av finansiella instrument till verkligt värde enligt de nya reglerna (se upphävandet av 4 kap. 6 § ÅRFL och punkten 3 och 4 i övergångsbestämmelserna till SFS 2004:1177).

Den nya fonden för verkligt värde redovisas som fritt eget kapital i skadeförsäkringsföretag och livförsäkringsföretag som får dela ut vinst. Fonden redovisas som bundet eget kapital i livförsäkringsföretag som inte får dela ut vinst (5 kap. 4 § 1-3 ÅRFL).

2.3 IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter

På grund av IAS-förordningen och ändringarna i årsredovisningslagarna har FI i december 2004 beslutat ändringar i redovisningsföreskrifterna för koncernredovisningen i kreditinstitut och värdepappersbolag (institut) samt för försäkringsbolag och understödsföreningar (försäkringsföretag). De nya reglerna i dessa delar finns i 7 kap. 2 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2004:20) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt 7 kap. 3 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2004:21) om årsredovisning i försäkringsföretag. Dessa ändringar får även påverka på reglerna om delårsrapporter för koncernen i moderföretag som tillämpar IAS-förordningen. Se 8 kap. 11 § FFFS 2004:20 och punkten 15 i allmänna råden till 8 kap. FFFS 2004:21.

Till följd av ändringar av årsredovisningslagarna och med hänsyn till att svenska företag ska eller får tillämpa godkända internationella re-

¹⁷ Utgivaren av en konvertibel eller annat sammansatt skuldinstrument ska dock inte redovisa värdet av eget kapitalinstrumentet mot fonden för verkligt värde.

dovisningsstandarder i koncernredovisningen har FI även beslutat ändringar i redovisningsföreskrifterna för de finansiella företagens årsredovisning. Ändringarna berör även koncernredovisningen om inte IAS-förordningen skulle tillämpas.¹⁸ Föreskrifterna innebär ändringar av *dels* redovisningsföreskrifterna för institut (FFFS 2003:11), *dels* äldre föreskrifter för institut (FFFS 2002:22) som fortfarande ska tillämpas i vissa fall enligt övergångsregler i FFFS 2003:11, *dels* redovisningsföreskrifterna för försäkringsföretag (FFFS 2003:13).

Som en gemensam term för samtliga dessa föreskrifter (inkl. allmänna råd) används begreppet ”redovisningsföreskrifter”.

De nya föreskrifterna bygger på ett utredningsarbete inom ramen för FI:s IAS-projekt. Förslag har under 2004 diskuterats i en referensgrupp med företrädare från bl.a. branschorgan och myndigheter. Ett principförslag baserat på förslagen i IAS-utredningens betänkande SOU 2003:71 remitterades första gången i juli 2004 (Juliremissen). De nya föreskrifterna bygger emellertid i huvudsak på en remiss av den 29 september 2004 (Septemberremissen). Vissa förslag till ändringar i redovisningsföreskrifterna remitterades även i samband med förslag till nya IFRS-anpassade rörelseföreskrifter för finansiella företag (Oktoberremissen). Slutligen remitterades ett författningstekniskt uppdaterat och samordnat förslag för främst tekniska synpunkter i samband med riksdagsbeslutet om antagande av ny lagstiftning (Decemberremissen).

---

¹⁸ I allmänna råd till 1 kap. 1 § FFFS 2004:20 och 1 kap. 1 § FFFS 2004:21 förordas dock att IAS-förordningen tillämpas i koncernredovisningen om nya IAS-anpassade årsredovisningsföreskrifter tillämpas i årsredovisningen.

3. Allmän motivering

3.1 Principer för IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter (lagbegränsad IFRS)

FI:s ställningstagande: Årsredovisningsföreskrifter för år 2005 ändras för att redovisning och värdering av finansiella instrument så långt som möjligt enligt ny lagstiftning och EG-direktiv kan baseras på de godkända internationella redovisningsstandarderna:

- IAS 32 Finansiella instrument: Upplysningar och klassificering,
- IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering med undantag av bestämmelserna om användningen av valmöjligheten att redovisa till verkligt värde och vissa av dess bestämmelser avseende säkringsredovisning, samt
- IFRS 4 Försäkringsavtal.

Vidare kopplas tillämpningen av nya IAS-optioner i ÅRKL och ÅRFL till tillämpningen av de redovisningsstandarder som motiverat lagändringarna.

Även i övriga redovisningsfrågor bör internationella redovisningsstandarder tillämpas i finansiella företags årsredovisning, om inte annat krävs enligt lag eller EG-direktiv eller motiveras av andra särskilda skäl.

Septemberremissens förslag överensstämmer med FI:s ställningstagande.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har invänt mot Septemberremissens förslag i denna del.

Skälen för FI:s ställningstagande

Behovet av ändringar i årsredovisningsföreskrifterna

Den nya redovisningslagstiftningen om årsredovisningen, som träder i kraft den 1 januari 2005, har föranlett ändringar i FI:s årsredovisningsföreskrifter, vilka träder i kraft från och med samma tidpunkt. Ändringar behövs för att beakta nya lagbestämmelser om redovisning och värdering av finansiella instrument i försäkringsföretag. Vidare kräver vissa IAS-optioner med anledning av moderniseringsdirektivet föreskriftsändringar. Även Redovisningsrådets ändrade inriktning i sin normgivning, som beskrivs närmare nedan, kräver förändringar i FI:s redovisningsföreskrifter. Som redovisningsnormgivare för finansiella företag har FI dessutom ett ansvar för att främja enhetlighet och jämförbarhet i de finansiella företagens årsredovisningar och koncernre-

redovisningar i de delar som inte IAS-förordningen exkluderar nationella regler.

Riksdagsbeslutet om den nya lagstiftningen kom i december 2004 och lagarna utfärdades strax före årsskiftet. Redovisningsföreskrifterna har därför fått arbetas fram parallellt med pågående lagstiftning och under osäkerhet om dess slutliga innehåll. Beroende finns också med ställningstaganden från andra svenska normgivare som, i likhet med FI, inte kunnat utfärda sina regler förrän sent i december 2004. De nya föreskrifterna och allmänna råden för de finansiella företagens årsredovisningar har inte heller kunnat bestämmas oberoende av de internationella redovisningsstandarder som kommer att tillämpas i koncernredovisningen av relativt många finansiella företag inom ramen för IAS-förordningen. Här har bilden komplicerats av att flera internationella redovisningsstandarder av särskild betydelse för finansiella företag varit föremål för genomgripande ändringar i förhållande till äldre IFRS. Det var länge osäkert om och i vad mån IAS 39 och IFRS 4 skulle godkännas av EG-kommissionen för tillämpning inom ramen för IAS-förordningen samt vilka konsekvenser ett godkännande av IAS 39 med vissa undantag kunde få. I flera viktiga frågor, bl.a. säkringsredovisning och värdering av finansiella instrument, pågår dessutom ett ändringsarbete inom IASB. Mot den bakgrunden kan det förutses att förändringar av de nya årsredovisningsföreskrifterna behövs redan under 2005 med hänsyn till erfarenheterna från tillämpningen i praxis och den fortsatta utvecklingen på redovisningsområdet.

Bör årsredovisningsföreskrifter även i framtiden bygga på IASB:s regler?

Finansinspektionens äldre årsredovisningsföreskrifter för finansiella företag har i hög grad varit anpassade till IASB:s regler. Många materiella regler som i sak motsvarar normer enligt IASB har bearbetats och tagits in föreskrifter och allmänna råd. Det finns också direkta hänvisningar till Redovisningsrådets rekommendationer, som i sin tur baserats på standarder från IASB. I förra årets årsredovisningsföreskrifter för institut (FFFS 2003:11) har allmänna råd motsvarande gamla IAS 32 och gamla IAS 39 tagits in som bilagor.

IAS-förordningen innebär att noterade IFRS-företags koncernredovisningar ska upprättas med tillämpning av full IAS från och med räkenskapsåret 2005. För en enhetlig och jämförbar redovisning mellan svenska finansiella företag är det angeläget att även onoterade finansiella företag upprättar sina koncernredovisningar med utgångspunkt i motsvarande regler. Därigenom förbättras också jämförbarheten med internationella företag som tillämpar IFRS. Också EU har pekat ut IASB som den redovisningsnormgivare som ska ligga till grund för europeisk redovisning. Det är inte lämpligt, vare sig för företagen eller berörda myndigheter och andra intressenter, att de principer som tillämpas i koncernredovisningen avviker väsentligt från de principer som moderföretaget tillämpar i sin årsredovisning.

Mot denna bakgrund bör de till lag kompletterande föreskrifterna och allmänna råden för finansiella företags årsredovisning, på samma sätt som tidigare, utgå från IFRS.

Även för tillämpningen av bl.a. vissa rörelse regler för finansiella företag är det angeläget att enhetliga redovisningsregler tillämpas i års- och koncernredovisningar för olika finansiella företag.

Den nu angivna utgångspunkten blir av omedelbar betydelse för de kompletterande normer som behövs för att fylla ut lagreglerna om redovisning och värdering av finansiella instrument i försäkringsföretag. I likhet med tidigare redovisningsföreskrifter för institut är det naturligt att de till lag kompletterande reglerna för redovisningen utgår från IAS 32 samt IAS 39. De ändringar i dessa standarder som IASB redan beslutat om eller kommer att besluta om bör också beaktas som ett led i en anpassning till den internationella redovisningsutvecklingen, i vart fall när ändringarna godkänts av EG-kommissionen. Detta gäller såväl nya årsredovisningsföreskrifter för försäkringsföretag som nya årsredovisningsföreskrifter för institut.

I överensstämmelse med detta synsätt bör även kompletterande regler för tillämpningen av nya värderingsoptioner i lag som inte avser finansiella instrument utgå från IFRS. De är här främst fråga om en uppskrivning av immateriella anläggningstillgångar i institut, en värdering till verkligt värde av materiella och immateriella tillgångar, en användning av kapitalandelsmetoden för intresseföretag i årsredovisningen och en ny redovisning av negativ goodwill. Villkoren för tillämpningen av dessa värderingsoptioner bör alltså i vart fall på sikt knytas till tillämpningen av nya IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter. Detsamma gäller optionen för vissa institut att avvika från uppställningsformer enligt ÅRKL.

Det anförda gäller även optionen i ÅRFL som medger att försäkrings tekniska avsättningar inte nödvändigtvis behöver värderas på samma sätt i årsredovisningen som enligt FRL. Möjligheten att tillämpa den optionen bör förutsätta att företaget tillämpar IFRS 4 Försäkringsavtal, så långt det är möjligt enligt lag. IFRS 4 kompletteras dessutom av IAS 39, bl.a. på så sätt att avtal om försäkring som inte är att bedöma som försäkringsavtal enligt IFRS 4 ska redovisas som finansiella instrument enligt IAS 39. Även i redovisningsfrågor som inte direkt hör samman med nya lagoptioner är godkända internationella redovisningsstandarder den naturliga utgångspunkten för de finansiella företagens framtida redovisning.

Den nya lagstiftningen baseras på vissa IFRS som under beredningen av lagstiftningsärendet ersatts av nya godkända internationella redovisningsstandarder. Som vi återkommer till i specialmotiveringen kan en tillämpning av nya godkända internationella redovisningsstandarder även medföra att vissa nya lagoptioner inte bör tillämpas (se av-

snitt 4). Det gäller främst kapitalandelsmetoden för intresseföretag i årsredovisningen.

Formerna för harmonisering av årsredovisningsföreskrifterna

Frågan är då vilken form för IFRS-harmoniseringen som är lämpligast i framtiden. Dagens redovisningsföreskrifter hänvisar i hög grad till Redovisningsrådets rekommendationer, som väsentligen motsvarar tidigare godkända internationella redovisningsstandarder. Vissa särregler i förhållande till Redovisningsrådet framgår genom tydliga avvikelser eller kompletterande föreskrifter och allmänna råd. Genom att olika IFRS nu godkänns av EU och översätts till svenska blir det på ett helt annat sätt än tidigare möjligt att hänvisa direkt till originalstandarderna. Genom att godkända internationella redovisningsstandarder även reglerar redovisningen och värderingen av finansiella instrument och försäkringsavtal, kan FI hänvisa till sådana regler. För att säkerställa att reglerna i bl.a. IAS 32 och IAS 39 samt IFRS 4 införlivas fullständigt och korrekt är det lämpligast att dessa standarder i sin helhet integreras i årsredovisningsföreskrifterna genom hänvisningar. Detta förbättrar också förutsättningarna för jämförbarhet med företag i andra länder som tillämpar full IFRS enligt IAS-förordningen eller IFRS-anpassade nationella redovisningsregler (begränsade av nationell lag eller EU-direktiv).

Redovisningsrådet kommer inte längre att utfärda egna rekommendationer av mera fullständigt slag avseende de noterade företagens årsredovisningar och koncernredovisningar. Rekommendationerna RR 1 – RR 29 som finns idag gäller enbart övergångsvis och kommer inte att uppdateras. För koncernredovisningen har Redovisningsrådet istället gett ut en rekommendation om de tilläggsupplysningar som utöver IFRS krävs enligt lag (se RR 30 Kompletterande redovisningsregler för koncerner). För årsredovisningen i juridisk person finns en rekommendation med de anpassningar i förhållande till IFRS som föranleds bl.a. av lagkrav (se RR 32 Redovisning för juridiska personer).

FI kan naturligtvis inte annat än övergångsvis fortsätta att hänvisa till Redovisningsrådets äldre rekommendationer. Däremot kan och bör man, för att uppnå en konsekvent reglering mellan noterade och onoterade finansiella företag, hänvisa till Redovisningsrådets nya rekommendationer för noterade företag. På samma sätt som hittills varit fallet bör det framgå att FI:s föreskrifter och allmänna råd har företräde framför normer från Redovisningsrådet.

FI har övervägt alternativet att införa sammanfattande normer, i vart fall när det gäller standarder som inte är av primär betydelse för finansiella företag. Det kan emellertid ifrågasättas om det är möjligt och lämpligt att bryta ut vissa standarder som utgör en del av ett sådant enhetligt och sammanhållet regelverk som IFRS utgör. En mera direkt

koppling till IFRS underlättar också vid framtida ändringar av internationella redovisningsstandarder.

Bokföringsnämnden har beslutat upphöra med att utfärda normer som avser tillämpningen av Redovisningsrådets rekommendationer på omodererade företag. Därför måste även formerna för de förenklade redovisningsreglerna för mindre institut och försäkringsföretag övervägas vidare (se vidare avsnitt 3.3).

Under alla förhållanden bör institut och försäkringsföretag under en viss övergångstid kunna fortsätta att tillämpa de äldre årsredovisningsföreskrifter som man tillämpar idag, om inte annat krävs enligt lag (se avsnitt 3.2). Den möjligheten är av särskild betydelse för mindre finansiella företag.

3.2 Tillämpning av äldre redovisningsföreskrifter med vissa tillägg

FI:s ställningstagande: De institut och försäkringsföretag som inte vill tillämpa nya IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter i årsredovisningen bör under en övergångsperiod kunna fortsätta att tillämpa äldre årsredovisningsföreskrifter, om inte lagstiftningen kräver annat.

De som tillämpar äldre årsredovisningsföreskrifter ska dock tillämpa vissa tillägg pga nya tvingande bestämmelser i lag och ställningstaganden i andra motivpromemorior.

Ett moderföretag bör under räkenskapsåret 2005 antingen tillämpa IAS-förordningen eller äldre årsredovisningsföreskrifter i koncernredovisningen.

Även de som tillämpar IAS-förordningen i koncernredovisningen bör för räkenskapsåret 2005 kunna tillämpa äldre årsredovisningsföreskrifter i årsredovisningen. Moderföretag i en koncern som tillämpar IAS-förordningen i koncernredovisningen ska däremot tillämpa lagbegränsad IFRS i årsredovisningen från och med den 1 januari 2006. Övriga företag bör däremot ges ytterligare tid till anpassning och får därför fortsätta att tillämpa FFFS 2002:22 eller 2003:13 med vissa tillägg i års- och koncernredovisningar även under räkenskapsåret 2006.

Septemberremissens förslag överensstämmer med FI:s ställningstagande. I förhållande till remissförslaget klargörs dock FI:s inriktning att företag som inte tillämpar IAS-förordningen i koncernredovisningen även ska få tillämpa äldre redovisningsregler under räkenskapsåret 2006.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inte haft några invändningar mot remissförslagen i denna del. *Skandia, FRN, FAR och Svensk Exportkredit* anser att äldre årsredovisningsföreskrifter bör kunna tillämpas även under räkenskapsåret 2006. Som skäl har Skandia pekat på osäkerhet om beskattning och att gamla uppställningsformer och upplysningskrav ännu gäller. *Svensk Exportkredit* anser att övergångsregler för år 2006 bör tas in redan i årets föreskrifter.

Skälen för FI:s ställningstagande

Fortsatt tillämpning av äldre årsredovisningsföreskrifter

Det har inte bedömts möjligt att kräva att alla finansiella företag ska tillämpa IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter från och med den 1 januari 2005. För de företag som inte frivilligt vill tillämpa IAS-förordningen eller IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter är den naturliga lösningen att företaget fortsätter att tillämpa samma redovisningsprinciper som hittills. Praktiskt sett innebär detta att institut fortsätter att tillämpa FFFS 2002:22, eftersom FFFS 2003:11 i praktiken inte torde ha tillämpats av något företag, och att försäkringsföretag fortsätter att tillämpa FFFS 2003:13. Tillämpningen av nämnda föreskrifter bör kopplas till tillämpningen av äldre lagregler om bl.a. redovisningen och värdering av finansiella instrument och försäkringstekniska avsättningar.

Vilka tillägg till äldre regler ska tillämpas räkenskapsåret 2005?

Nya tvingande regler i lagstiftningen gör att även andra än finansiella IFRS-företag måste se över sina redovisningsprinciper och att reglerna i FFFS 2002:22 och FFFS 2003:13 måste kompletteras. Följande bestämmelser bör beaktas på detta sätt:

- Försiktighetsprincipen justeras för att ansluta till IAS 37 Avsättningar, eventalförpliktelser och eventaltillgångar (2 kap. 4 § ÅRL, 2 kap. 2 § ÅRKL och 2 kap. 2 § ÅRFL).
- Begreppet ”ekonomisk livslängd” enligt avskrivningsreglerna ersätts med ”nyttjandeperiod” (4 kap. 4 § ÅRL, 4 kap. 1 § ÅRKL och 4 kap. 1 § ÅRFL).
- Slopande av utrymmet att konsolidera dotterföretag med kapitalandelsmetoden (se upphävande av 7 kap. 24 § ÅRL som gällt enligt 7 kap. 2 § ÅRKL och 7 kap. 2 § ÅRFL).

De två första lagändringarna medför inte några förändringar i årsredovisningsföreskrifterna, mer än en begreppsmässig justering i en paragraf. Den är närmast av redaktionell art varför äldre lydelse av paragrafen kan fortsätta tillämpas av den som i övrigt tillämpar äldre årsredovisningsföreskrifter. Den tredje ändringen gör att vissa föreskrifter som reglerar utrymmet för att tillämpa kapitalandelsmetoden vid konsolidering av dotterföretag slopats (se 7 kap. 3 § FFFS 2002:22

och 2003:11 samt 2003:13). Dessa ändringar ska tillämpas även av företag som annars tillämpar äldre årsredovisningsföreskrifter.

Även de fåtal regler i FFFS 2003:11 som redan idag ska gälla för institut som tillämpar FFFS 2002:22 kan i lämplig mån fortsätta att gälla enligt den nya årsredovisningsföreskriften (se övergångsreglerna till FFFS 2003:11, punkten 2).¹⁹

FI har för år 2005 beslutat vissa nya föreskrifter och allmänna råd om tilläggsupplysningar om närstående. Dessa regler ska även tillämpas av finansiella företag som i övrigt fortsätter att tillämpa äldre årsredovisningsföreskrifter (se vidare avsnitt 3.5).

Bör IFRS-företag få tillämpa äldre årsredovisningsföreskrifter?

En särskild fråga är om äldre årsredovisningsföreskrifter bör få tillämpas i årsredovisningen för företag som tillämpar godkända internationella redovisningsstandarder i koncernredovisningen (IFRS-företag). Enligt lag ska nämligen koncernredovisningen och årsredovisningen upprättas enligt samma värderingsprinciper, om det inte finns särskilda skäl (se 7 kap. 12 § ÅRL och 7 kap. 2 § ÅRKL respektive ÅRFL). Denna bestämmelse omfattar även företag som tillämpar IAS-förordningen i koncernredovisningen.

Bestämmelsen talar i och för sig för att företag som obligatoriskt eller frivilligt tillämpar IAS-förordningen i koncernredovisningen även ska tillämpa nya IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter. Osäkerhet har dock länge rått på EG-nivå i frågan om tillämpningen av främst IAS 39. Vidare har lagstiftningen och IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter antagits sent. Konsekvenserna för tillämpningen av särskilda rörelse regler för finansiella företag har inte heller varit möjliga att säkert förutse i alla detaljer. Sammanfattningsvis bör det i vart fall för år 2005 anses finnas särskilda skäl för att finansiella företag att måste tillämpa IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter i årsredovisningen trots att företaget tillämpar IAS-förordningen i koncernredovisningen. De nya årsredovisningsföreskrifterna utgår därför från detta och medger för år 2005 att äldre regler tillämpas i årsredovisningen trots att IAS-förordningen tillämpas i koncernredovisningen.

Bör lagbegränsad IFRS kunna tillämpas i koncernredovisningen?

För räkenskapsåret 2005 kommer svenska företag att upprätta sina årsredovisningar och koncernredovisningar enligt olika regelverk. För koncernredovisningen – där det är möjligt att tillämpa IAS-förordningen eller äldre redovisningsregler – bör man enligt FI välja något av dessa alternativ. Lagstiftningen utesluter i och för sig inte att

¹⁹ Det berör i praktiken följande regler i FFFS 2003:11; de allmänna råden under 5 kap. 45 § om upplysningar om övergången till internationella redovisningsstandarder, föreskrifterna i 7 kap. 1 § andra stycket om undantag från vissa regler i koncernredovisningen, de allmänna råden under 9 kap. 7 § om upplysningar i delårsrapporter om övergången till internationella redovisningsstandarder.

företag skulle kunna tillämpa lagbegränsad IFRS i koncernredovisningen. Enligt FI skulle en sådan tillämpning ytterligare komplicera bilden och försvåra jämförelser mellan de finansiella företagens koncernredovisningar. I ett allmänt råd förordas därför att finansiella företag som tillämpar lagbegränsad IFRS i årsredovisningen bör tillämpa IAS-förordningen i koncernredovisningen.

Vad bör gälla för räkenskapsåret 2006?

Den inriktning som FI beslutat innebär att moderföretag i en koncern som tillämpar IAS-förordningen i koncernredovisningen ska tillämpa lagbegränsad IFRS i årsredovisningen från och med den 1 januari 2006. Övriga företag ges däremot ytterligare tid till anpassning och får därför fortsätta att tillämpa FFFS 2002:22 respektive 2003:13, med vissa tillägg, även under räkenskapsåret 2006. Detta kommer att regleras i de föreskrifter som arbetas fram under år 2005 för räkenskapsåret 2006. Att företag får tillämpa äldre redovisningsregler för finansiella instrument även under räkenskapsåret 2006 har möjliggjorts genom att riksdagen ändrat vissa övergångsregler till ÅRKL respektive ÅRFL vad avser tidpunkten för obligatorisk värdering av finansiella instrument till verkligt värde.

FI har alltså inte ansett att det är lämpligt att reglera en längre övergångstid än 2005 i redovisningsföreskrifterna. Detta hade inte bara komplicerat övergångsreglerna ytterligare, bl.a. genom att skillnaden mellan onoterade och noterade företag och om IAS-förordningen tillämpats i koncernredovisningen hade behövt regleras. Dessutom kan det bli aktuellt med vissa nya tillägg till äldre redovisningsföreskrifter även för räkenskapsåret 2006. Sådana tillägg kan enklast regleras om man inte inför bestämmelser för räkenskapsåret 2006 i övergångsreglerna till de nya redovisningsföreskrifterna.

Det kan också tilläggas att de svårigheter som bl.a. Skandia sett för att tillämpa lagbegränsad IFRS i årsredovisningen under räkenskapsåret 2006 bör kunna reduceras genom de projekt som FI avser att bedriva under 2005 (se avsnitt 3.3). Vidare ska frågor om samband mellan beskattning och redovisning till följd av nya redovisningsbestämmelser utredas med förtur under första halvåret 2005 inom ramen för en offentlig utredning.

3.3 Utformning av IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter

FI:s ställningstagande: Godkända internationella redovisningsstandarder läggs till grund som kompletterande normgivning för årsredovisningen genom hänvisningar i allmänna råd. De tillämpas om inte annat krävs enligt lag eller annan redovisningsförfattning eller följer av FI:s föreskrifter och övriga allmänna råd eller Redovisningsrådets nya rekommendation för noterade IFRS-företags årsredovisning.

Frågan om vissa uttalanden från Redovisningsrådets Akutgrupp kräver några särregler för finansiella företag övervägs vidare.

Tidigare klassificerings- och värderingsföreskrifter som motsvarar regler i internationella redovisningsstandarder – och som inte krävs enligt EG-direktiv eller lag – tas som huvudregel bort.

Föreskrifter och allmänna råd om tilläggsupplysningar ändras för att undanröja direkta konflikter med regler enligt internationella redovisningsstandarder.

För att tydliggöra de nya allmänna rådets vikt klargörs att skyldigheten enligt lag att upplysa om avvikelser från allmänna råd även avser godkända internationella redovisningsstandarder som gäller enligt de nya årsredovisningsföreskrifterna.

En fortsatt översyn av föreskrifter och allmänna råd om uppställningsformer och tilläggsupplysningar görs under år 2005 i syfte att ytterligare anpassa dessa delar till IFRS.

Frågan om förenklade redovisningsföreskrifter för mindre institut och försäkringsföretag utreds vidare under år 2005. Även i detta sammanhang är nya IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter värdefulla att bygga på som en utgångspunkt.

Septemberremissens förslag överensstämmer med FI:s ställningstagande.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inte haft några invändningar mot remissförslagen i denna del. FAR anser att ordet ”bör” i allmänna råden medför oklarhet i tillämpningen. Enligt FAR bör lagbegränsad FFFS endast innehålla regler och upplysningar utöver IFRS samt tydligt ange vilka aspekter som inte ryms inom lag. Vidare förordas att årsredovisningsföreskrifterna ges samma disposition som IFRS-regelverket. FAR anser också att mindre institut inte bör avkrävas lika omfattande tilläggsupplysningar och att det snarast möjligt bör förtydligas vilka företag som ska omfattas av framtida förenklade redovisningsföreskrifter.

Skälen för FI:s ställningstagande

Hänvisningar till godkända internationella redovisningsstandarder i allmänna råd

Redovisningsrådets tidigare rekommendationer, som baseras på IFRS, har lagts till grund som kompletterande normgivning genom hänvisningar i FI:s allmänna råd. Det är därför naturligt att detsamma gäller i fråga om godkända internationella redovisningsstandarders tillämpning i årsredovisningen. FI är i vart fall inte nu beredd att mer generellt ta in hänvisningarna i föreskrifter.

Eftersom godkända internationella redovisningsstandarder endast kan tillämpas om inte annat följer av lag eller annan tillämplig redovisningsförfattning bör denna begränsning tydligt framgå av allmänna råden. Att även FI:s föreskrifter och allmänna råd om bl.a. införlivande av EG-direktiv eller tolkningar av författningar gäller före godkända internationella standarder bör markeras. Detsamma gäller andra särskilda anpassningar som bedömts nödvändiga, inte minst tolkningar av de begränsningar som finns enligt ÅRKL eller ÅRFL för att tillämpa godkända internationella redovisningsstandarder (se vidare avsnitt 3.4). I linje med vad som redan tidigare gällt bör även Redovisningsrådets nya rekommendation för årsredovisning, trots att den i sig är begränsad till noterade IFRS-företag, i grunden beaktas av alla finansiella företag före internationella standarder (se RR 32 Redovisning för juridiska personer). Den närmare utformningen av reglerna i dessa delar beskrivs i specialmotiveringen till 2 kap. (se avsnitt 4).

FAR anser att användandet av ordet ”bör” i allmänna råden medför oklarhet om tillämpningen. Med anledning av detta kan följande framhållas.

Föreskrifter är bindande regler. Allmänna råd är däremot generella rekommendationer om hur en författning kan eller bör tillämpas i olika hänseenden. Som författning räknas både lag samt FI:s och andra myndigheters föreskrifter. Till kategorin allmänna råd hör regler som rekommenderar hur en person lämpligen kan göra i vissa situationer men där det ändå står den enskilde fritt att välja en annan väg för att nå det önskade resultatet. Som allmänna råd räknas numera också sådana regler som ska främja en enhetlig tillämpning av en viss författning eller som ska bidra till utveckling i en viss riktning av praxis men som inte formellt binder den som råden är riktade till (se Ds 1998:43, Myndigheternas föreskrifter, Statsrådsberedningen, s. 25).

För att skilja allmänna råd från föreskrifter används regelmässigt ”bör” i stället för ”ska”. Att regler i allmänna råd inte är direkt bindande innebär inte att de saknar betydelse. Allmänna råd bör exempelvis kunna beaktas vid tolkning av begreppet ”god redovisningssed”, utöver redovisningspraxis, rekommendationer och uttalanden från myndigheter och organ. Indirekt får därmed allmänna råd en påverkan på tolkningen av exempelvis bestämmelserna i 4 kap. 2 § bok-

föringslagen (se prop. 1998/99:130, s. 179, där lagstiftaren uttalade att FI, förutom föreskrifter, även utfärdar ”allmänna råd som inte är bindande men som får betydelse vid bedömningen av vad som utgör god redovisningssed för de finansiella företagen”). Det kan här tilläggas att Högsta domstolen i några avgöranden beaktat allmänna råd bl.a. vid prövning av anspråk på skadestånd vid rådgivning (se t.ex. NJA 1995 s. 693). Även Regeringsrätten godtar oftast i skattemål BFN:s och FI:s allmänna råd i redovisningsfrågor (se t.ex. RÅ 2004 ref. 113 och RÅ 2004 not. 146 samt RÅ 2004 ref. 143).

Sammanfattningsvis bör allmänna råd kunna tillmätas särskild betydelse vid tillämpning av begrepp som ”god redovisningssed”, ”god rådgivningssed”, ”sund verksamhet” och andra likartade begrepp i lag eller föreskrifter. Ett företag bör därför noga överväga om avsteg från allmänna råd på redovisningsområdet kan anses ge uttryck för vad som är ”god redovisningssed” i ett visst hänseende.

Hänvisningar till uttalanden från Redovisningsrådets Akutgrupp

Redovisningsrådets rekommendationer kompletteras av uttalanden från dess Akutgrupp. I de nya årsredovisningsföreskrifterna hänvisas inte nu till de fåtal uttalanden från Redovisningsrådets Akutgrupp som enligt gruppens ställningstagande i oktober 2004 ska gälla i årsredovisningen och/eller koncernredovisningen för noterade företag. Nämda ställningstagande kunde av naturliga skäl inte beaktas inom ramen för Septemberremissen. Direkta hänvisningar till uttalandena hade även varit mindre lämpliga att göra inom ramen för de författningstekniska justeringar som bereddades med kort svarstid genom Decemberremissen. Frågan om Akutgruppens uttalanden bör gälla utan undantag i årsredovisningen för alla finansiella företag som tillämpar lagbegränsad IFRS analyseras vidare inom FI.

Ändringar i klassificerings- och värderingsfrågor

För att underlätta tillämpningen av internationella redovisningsstandarder i årsredovisningen är det viktigast att klassificerings- och värderingsreglerna ändras så att dubbelreglering undviks. FI:s strävan har här varit att endast behålla sådana regler som behövs till följd av tvingande EG-direktiv eller för att tydliggöra regler som behållits i lag. Undantagsvis kan det även finnas andra särskilda skäl som motiverar att regler tills vidare behålls. I stor utsträckning har alltså klassificerings- och värderingsregler utgått och ersatts av motsvarande regler enligt godkända internationella redovisningsstandarder. Vilka ändringar som gjorts i dessa delar framgår närmare av specialmotiveringen (se avsnitt 4). Ytterligare ändringar kan förutses under 2005 med hänsyn till erfarenheterna från tillämpningen.

Ändringar när det gäller tilläggsupplysningar

En grundläggande hänvisning till godkända internationella redovisningsstandarder innebär att även tilläggsupplysningar bör lämnas med tillämpning av sådana standarder. För att inte viktig information ska gå förlorad och, i viss mån, för att förbättra jämförbarhet i årsredovisningen med de som tillämpar äldre redovisningsregler görs nu endast mindre ändringar i tilläggsupplysningsreglerna i syfte att undanröja identifierade direkta konflikter. Med anledning av remissynpunkter bör också erinras om att tillämpningen av de nya årsredovisningsföreskrifterna inte är obligatorisk för år 2005. Det innebär att företag kan undvika befarade tillämpningsproblem och "dubbla tilläggsupplysningar" genom att övergångsvis tillämpa äldre redovisningsregler i årsredovisningen.

Ett skäl för att avvakta med större förändringar av upplysningsreglerna har också varit att ytterligare analyser behövs med hänsyn till nya IAS 32, som godkändes strax före årsskiftet, samt den pågående översynen inom IASB av den standarden och IAS 30 Upplysningar i finansiella rapporter för banker och liknande finansiella institut. Många upplysningskrav måste även behållas pga EG-direktiv. En fortsatt översyn av reglerna i denna del görs under år 2005. En strävan är att detta arbete ska resultera i förenklingar som kan utnyttjas redan i årsredovisningen för år 2005 utan att viktig information förloras.

Tydliggörande av allmänna rådets vikt

IFRS-anpassningen av årsredovisningsreglerna görs alltså genom hänvisningar i allmänna råd till internationella redovisningsstandarder. För att undvika dubbelreglering har många regler som tidigare framgått av en föreskrift utgått. Det finns därför skäl för att ytterligare markera de allmänna rådets vikt. I redovisningsföreskrifterna tydliggörs därför att lagkravet på upplysningar om avvikelser från allmänna råd – som följer av 2 kap. 3 § ÅRL som gäller enligt 2 kap. 1 § ÅRKL respektive 2 kap. 1 § ÅRFL – även avser efterlevnaden av sådana internationella redovisningsstandarder som bör tillämpas enligt FI:s nya årsredovisningsföreskrifter.

Förenklade redovisningsföreskrifter för mindre finansiella företag

För många onoterade institut är det inte praktiskt möjligt att tillämpa IFRS för räkenskapsåret 2005. Saken kompliceras av att flera betydelsefulla standarder för finansiella företag nyligen har ändrats eller är helt nya. En generell tillämpning av lagbegränsad IFRS i onoterade institut bedöms förutsätta en övergångstid på ett par år.

För mindre onoterade finansiella företag, främst lokala ömsesidiga försäkringsbolag och mindre understödsföreningar, är förhållandena speciella. Det kan ifrågasättas om sådana företag någonsin har resurser och möjligheter att kunna tillämpa IFRS fullt ut. Frågor om förenklade redovisningsföreskrifter för mindre finansiella företag bör utredas un-

der år 2005. Remissinstansernas synpunkter på gränser för att avskilja mindre företag kommer också att övervägas i sammanhanget.

Inriktningen på arbetet bör vara att IFRS kan utgöra en utgångspunkt även för dessa företags årsredovisning. Här är IASB:s arbete om förenklade redovisningsregler för onoterade företag av särskilt intresse. Liksom Bokföringsnämndens normgivningsarbete för s.k. K3 företag²⁰.

3.4 Legala begränsningar att tillämpa IFRS

FI:s ställningstagande: I allmänna råd till årsredovisningsföreskrifterna anges så långt möjligt de begränsningar i EG-direktiv och ÅRKL eller ÅRFL som kan hindra finansiella företag från att tillämpa godkända internationella redovisningsstandarder.

Septemberremissens förslag, kompletterat med vissa ställningstaganden i **Decemberremissens förslag**, överensstämmer i allt väsentligt med FI:s bedömning.

Remissinstanserna har inte i sak invänt mot bedömningarna i dessa delar. FAR anser att FI i så stor omfattning som möjligt bör ange vilka aspekter av IFRS som inte är tillämpliga inom ramen för svensk lag och att det tydligt bör framgå om uppräknade konflikter är avsedda att vara heltäckande.

Skälen för FI:s ställningstagande: Godkända internationella redovisningsstandarder kan endast tillämpas i årsredovisningen för juridisk person till den del de är förenliga med svensk redovisningslag. Även EG-direktiven begränsar vilka regler som kan genomföras av FI genom föreskrifter eller allmänna råd. Årsredovisningsföreskrifterna bör, till följd av den grundläggande hänvisningen till godkända internationella redovisningsstandarder och av tillämpningsskäl, så långt möjligt klargöra vilka legala begränsningar som finns för finansiella företag att tillämpa godkända internationella redovisningsstandarder. En del begränsningar för alla företag följer av hänvisningen i allmänna råd till Redovisningsrådets rekommendation RR 32 Redovisning för juridiska personer. Andra identifierade begränsningar i ÅRKL och ÅRFL som inte framgår av RR 32 anges i kompletterande allmänna råd.

De godkända internationella redovisningsstandarderna innehåller en mängd detaljregler som måste ställas mot årsredovisningslagarnas allmänna bestämmelser av ramkaraktär. Svårigheterna att tolka reglerna gör också att olika normgivare kan komma fram till olika resultat och att en domstol i sista hand kan göra en annan bedömning än en normgivare. Som tidigare angetts har flera internationella redovis-

²⁰ K3 – Större aktiebolag och ekonomiska föreningar

ningsstandarder ändrats i väsentliga avseenden under år 2004, efter det att frågorna behandlades av IAS-utredningen. Någon jämförelse mellan sådana nya standarder och EG-direktiv har inte heller offentliggjorts av EG-kommissionen. När det gäller svenska bestämmelser som grundas på EG-direktiv är kommissionens tolkningar av förenligheten mellan direktiven och IFRS av särskild vikt.

Det kan alltså sammanfattningsvis inte uteslutas att EG-direktiv och lag innehåller andra begränsningar för att tillämpa vissa delar av IFRS än vad som framgår av de för år 2005 beslutade årsredovisningsföreskrifterna. FI:s ambition är dock att sådana begränsningar efter hand ska kunna klargöras i takt med att olika tillämpningsfrågor aktualiseras i praxis.

3.5 Nya upplysningar som inte direkt följer av IFRS

FI:s ställningstagande: Företag som tillämpar de nya årsredovisningsföreskrifterna ska i förvaltningsberättelsen lämna kvalitativa och, om möjligt, kvantitativa upplysningar om nya redovisningsstandarders konsekvenser för tillämpning av rörelseregler. Vidare ska inom ramen för informationen om kapitaltäckning och solvens lämnas särskilda upplysningar om sådana omräknings- och neutralitetsjusteringar som ska rapporteras till FI enligt nya rörelseföreskrifter för IFRS-företag.

Det införs inte några särskilda föreskrifter eller allmänna råd om upplysningar om nya redovisningsprincipers konsekvenser på ställning och resultat, utöver de regler som följer genom hänvisningen till godkända internationella redovisningsstandarder.

Nya tilläggsupplysningar om närstående ska lämnas enligt ställningstaganden som motiveras i en annan motivpromemoria.

Oktoberremissens förslag överensstämmer väsentligen med FI:s ställningstagande.

Remissinstanserna har i allmänhet inte haft några större invändningar mot de slutliga remissförslagen. *Sveriges Riksbank* har betonat vikten av att FI under övergångsåret 2005 (och gärna under 2006) kräver att företag som använder sig av full IFRS samt lagbegränsad IFRS ska lämna vissa upplysningar om hur övergången förändrat ställning och resultat samt kapitalbas och annan rörelserelaterad finansiell information jämfört med om äldre redovisningsregler tillämpats. *Skandia* anser att det inte bör föreskrivas vilka uppgifter som ska ingå i femårsöversikten och att upplysningar om övergångs- och neutralitetsjusteringar inte bör lämnas där, eftersom jämförelsetal för tidigare år inte kan lämnas.

Skälen för FI:s ställningstagande

Upplýsingar om förändringar vid tillämpningen av rörelseregler

Externa intressenter bör få en god insyn i vilka förändringar som en övergång till nya redovisningsprinciper får för tillämpningen av kapitaltäcknings- och andra rörelseregler. Det bör därför till att börja med lämnas information om de övergångsjusteringar som görs i samband med övergången till nya internationella redovisningsstandarder enligt nya kapitaltäcknings- och solvensföreskrifter. Det bör också lämnas upplýsingar om de neutralitetsjusteringar som görs i kapitalbasen med anledning av nya principer som inte tidigare varit tillåtna. Här är det fråga om sådana justeringar som ska göras i rapporteringen till FI pga nya rörelseföreskrifter för IFRS-företag. Reglerna om detta finns i FFFS 2004:19 för kreditinstitut och värdepappersbolag samt i FFFS 2004:22-24 för försäkringsbolag. Denna information ska lämnas inom ramen för kapitaltäckningsanalysen i kreditinstitut och värdepappersbolag samt inom ramen för övriga upplýsingar om solvens i femårsöversikten för försäkringsbolag.

Vi är medvetna om att upplýsingar om neutralitetsjusteringar i femårsöversikten i årsredovisningen för räkenskapsåret 2005 i praktiken inte är möjliga att redovisa med uppgifter för tidigare räkenskapsår. Upplýsingarna har dock sin naturliga plats i samband med övriga upplýsingar i femårsöversikten om kapitalbasen och bör samordnas med annan information som lämnas där.

I vart fall för år 2005 ska IFRS-företagen också mera allmänt beskriva förändringarna för tillämpningen av olika rörelseregler jämfört med om äldre regler tillämpats. Det gäller i första hand förändringarna i kapitalkravet för kreditinstitut och värdepappersbolag samt finansiella företagsgrupper. Det gäller också förändringar i stora exponeringar och andra underlag för tillämpliga rörelseregler. Här bör upplýsingarna om förändringarna kunna relateras till tidigare tillämpade redovisningsprinciper. Det kan i sammanhanget erinras om att principerna för beräkningen av solvensmarginalen för försäkringsföretag inte förändras, eftersom solvensmarginalen ska beräknas på försäkringstekniska avsättningar klassificerade och värderade enligt FRL.

Syftet med upplýsingarna är att ge underlag för externa intressenter att kunna bedöma nya redovisningsreglers konsekvenser när det gäller kapitalbas, kapitalkravet, stora exponeringar, placeringskrav och förmånsrätt i försäkringsföretag samt andra tillämpliga matchnings- och riskspridningsregler. Som Sveriges Riksbank anfört är det viktigt att denna typ av information lämnas till externa intressenter även om det inte krävs enligt IFRS.

Upplýsingar om nya redovisningsprincipers konsekvenser för ställning och resultat

Upplýsingar i årsredovisningen om nya redovisningsprincipers effekter på ställning och resultat finns i sådana internationella redovis-

ningsstandarder som bör tillämpas enligt de nya årsredovisningsföreskrifterna (jfr IAS 8). Därmed kommer företag att behöva informera om sådana konsekvenser för redovisad ställning och resultat som Riksbanken ansett viktiga att lyfta fram. FI har inte bedömt att det finns skäl att införa något särskilt upplysningskrav utöver vad som redan följer av nämnda regler och de regler som redan finns för noterade företag om att beskriva effekterna av övergången till IAS-förordningen (se kommentaren till övergångsreglerna). Frågan bör dock övervägas på nytt under 2005 års föreskriftsarbete med hänsyn till erfarenheterna från praxis.

Nya tilläggsupplysningar

FI har beslutat om vissa nya tilläggsupplysningar som ska lämnas i årsredovisningen oavsett om ett företag tillämpar äldre redovisningsföreskrifter eller nya IFRS-anpassade redovisningsföreskrifter. Tilläggsupplysningarna – som ska lämnas redan i årsredovisningen för räkenskapsåret 2004 – motiveras och kommenteras närmare i en annan motivpromemoria.²¹ Det är dock sammanfattningsvis fråga om följande upplysningar.

- Banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag ska, i enlighet med de regler som beslutades för försäkringsföretag redan i april 2004, lämna mera specificerade och individualiserade upplysningar om ersättningar och förmåner till styrelse och ledning. För försäkringsföretag gäller upplysningskravet med undantag för vissa mindre skadeförsäkringsföretag.
- Livförsäkringsföretag som inte får dela ut vinst ska lämna upplysningar om närståendeförhållanden, närståendetransaktioner och avtal med närstående. Företaget ska även lämna information om instruktioner och rutiner för att ingå och följa upp sådana avtal.
- Försäkringsföretag som upprättar en gruppbaserad redovisning för en försäkringsgrupp ska i externredovisningen lämna upplysningar om kapitalbas och erforderlig solvensmarginal för gruppen.

---

²¹ Se Motivpromemoria 3, Nya tilläggsupplysningar i finansiella företag.

4. Specialmotivering

4.1 Kommentar till föreskrifter och allmänna råd (2004:20) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

I detta avsnitt kommenteras de nya IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifterna för kreditinstitut och värdepappersbolag (institut). I regel behandlas inte mera redaktionella justeringar eller följdändringar pga ny paragrafindelning. Beskrivningen av förändringarna i förhållande till tidigare regler utgår från den senaste redovisningsföreskriften för institut, dvs. FFFS 2003:11.

Redan i ingressen har hänvisningar till vissa lagrum tagits bort. Det beror på att reglerna i årsredovisningsföreskriften om insändande av årsredovisningar till FI slopats från och med den 1 januari 2005. Vidare har en ändring gjorts till följd av en ny förordning om bank- och finansieringsrörelse.

4.1.1 1 kap. Tillämpningsområde

1 kap. 1 §

I nya *tredje och fjärde styckena* görs vissa författningstekniska preciseringar i fråga om tillämpliga redovisningsregler för filialer. Detta innebär inte någon saklig ändring i förhållande till tidigare.

Tidigare allmänna råd efter paragrafen som innehöll hänvisningar till vissa äldre rekommendationer från Redovisningsrådet har utgått. Det samma gäller hänvisningarna för mindre institut till Bokföringsnämndens (BFN) tillämpningsnormering av Redovisningsrådets rekommendationer. Detta är en konsekvens av att godkända internationella redovisningsstandarder ska ligga till grund som kompletterande normgivning för årsredovisningen enligt de nya allmänna råden efter 2 kap. Ändringen har motiverats i avsnitt 3.1.

De avvikelser som tidigare föreskrevs från Redovisningsrådets rekommendationer i de allmänna råden till 1 kap. 1 § har delvis behållits som anpassningar i förhållande till internationella redovisningsstandarder, men flyttats till de allmänna råden efter 2 kap. (se vidare kommentaren till de allmänna råden efter 2 kap.).

De *allmänna råden* till 1 kap. 1 § är delvis nya. I nya *första punkten första stycket* erinras om möjligheten att tillämpa äldre regler i årsredovisningen för räkenskapsåret 2005 enligt övergångsbestämmelserna till FFFS 2004:20. Frågor om möjligheten att tillämpa äldre redovisningsregler även under räkenskapsåret 2006 och att tillämpa förenkla-

de redovisningsregler i mindre finansiella företag behandlas i avsnitt 3.2 och 3.3.

Enligt nya första punkten *andra stycket* förordas att finansiella företag som tillämpar lagbegränsad IFRS i årsredovisningen bör tillämpa IAS-förordningen i koncernredovisningen. Syftet är att av jämförelseskäl begränsa antalet alternativa regler i koncernredovisningen. Ändringen har behandlats i avsnitt 3.2.

I *tredje punkten* har ett tillägg gjorts i förhållande till tidigare regler. Det erinras också om filialers insändande av redovisnings- och revisionshandlingar för företaget i sin helhet.

1 kap. 2 §

I paragrafen har vissa gamla och nya definitioner sammanförts.

Definitionen av godkända internationella redovisningsstandarder i *första punkten* är ny och överensstämmer med sådana standarder som ska tillämpas i en koncernredovisning som upprättas med tillämpning av IAS-förordningen.

Definitionen av institut i *andra punkten* överensstämmer med tidigare regler i paragrafen.

Definitionen av internationella redovisningsstandarder i *tredje punkten* överensstämmer i grunden med IAS-förordningen.

Den grundläggande definitionen av lånefordran och definitionen av osäker lånefordran i *fjärde och femte punkterna* jämte de nya allmänna råden har överförts från tidigare 4 kap. utan sakliga ändringar. Mera preciserade definitioner av lånefordringar och kundfordringar av betydelse för värderingen i balansräkningen finns i internationella redovisningsstandarder (jfr IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering).

Ändringen i definitionen av övertagen egendom i *sjätte punkten*, som tidigare fanns i 4 kap., motiveras av den nya lagen om bank- och finansieringsrörelse (2004:297) som gäller från och med den 1 juli 2004. Detta är inte avsett att i sig innebära någon ändring av vilka slag av förvärv som ska klassificeras som övertagen egendom och för vilka särskilda värderingsregler gäller enligt 4 kap. och särskilda tilläggsupplysningar krävs enligt 5 kap. I 16 § lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank och finansieringsrörelse anges när äldre förvärv ska anses som förvärv enligt 7 kap. 3 och 5 §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse och där innehav under längre tid än tre år kräver tillstånd av FI.

4.1.2 2 kap. allmänna bestämmelser om årsredovisningen

Nuvarande föreskrifter och allmänna råd i 2 kap. har – vid sidan av de nya allmänna råden om tillämpningen av internationella redovisningsstandarder – endast delvis behållits. Det gäller i första hand sådana föreskrifter som bedömts tvingande enligt EG-direktiv (se nya 2 kap. 1–3 §§). Vidare har reglerna om redovisning av övertagen egenhet, som inte specifikt behandlas i internationella redovisningsstandarder och som har koppling till särskild svensk rörelselagstiftning, behållits för att främja en enhetlig redovisning av sådan egenhet (se 4 kap. 2 §). Vissa IFRS-anpassningar har dock skett i behållna regler i enlighet med vad som anges i det följande.

Allmänna råden till 2 kap. om tillämpning av internationella redovisningsstandarder

I de nya allmänna råden i *första punkten första stycket* förordas att institut – som väljer att tillämpa den nya föreskriften i årsredovisningen – bör tillämpa sådana internationella redovisningsstandarder som antagits av kommissionen för tillämpning inom ramen för IAS-förordningen (godkända internationella redovisningsstandarder). Med detta avses enligt 1 kap. 2 § sådana IAS, IFRS, SIC och IFRIC som EG-kommissionen antagit enligt IAS-förordningen. Av råden framgår också att sådana standarder tillämpas av ”alla” institut, dvs. även om institutet är onoterat och även om detta inte tillkännager att det tillämpar IFRS. Information om godkända internationella redovisningsstandarder enligt en förteckning upprättad inom EG-kommissionen avseende januari 2005 finns i *bilaga 1*. Förteckningen har bearbetats genom infogande av standardernas svenska namn.

Genom att hänvisningen till internationella redovisningsstandarder görs i allmänna råd får godkända internationella redovisningsstandarder samma legala ställning som egna allmänna råd från FI.

I samma punkt *andra stycket* anges hur internationella standarder som inte är godkända får beaktas. Tillämpningen av lagbegränsad IFRS i årsredovisningen kan därigenom som en utgångspunkt göras på samma sätt som icke godkända IFRS i en koncernredovisning enligt IAS-förordningen.

Till skillnad från en tillämpning enligt IAS-förordningen i koncernredovisningen har tvingande redovisningslag företrädare framför internationella redovisningsstandarder i årsredovisningen. Detta erinras det om i första punkten. Vidare har FI:s föreskrifter och eventuella andra tillämpliga författningar företrädare framför godkända standarder, om det finns konflikter. Även av FI meddelade allmänna råd beaktas i årsredovisningen före internationella standarder om reglerna inte är möjliga att tillämpa samtidigt.

Att även Redovisningsrådets rekommendation, RR 32 Redovisning för juridiska personer, beaktas före internationella redovisningsstandarder tydliggörs i *andra punkten*. Vidare erinras om att FI:s föreskrifter och allmänna råd, dvs. andra allmänna råd än den generella hänvisningen till godkända internationella redovisningsstandarder, i sin tur har företräde framför normer i Redovisningsrådets rekommendation.

Vissa begränsningar vid tillämpningen av internationella redovisningsstandarder framgår redan av RR 32. Några ytterligare begränsningar som enligt FI:s uppfattning måste beaktas med hänsyn till redovisningslag framgår av *tredje punkten*. Uppräkningen gör inte anspråk på att vara uttömmande. Det kan inte uteslutas att det i den praktiska tillämpningen visar sig finnas andra fall där lagstiftningen förhindrar att vissa delar av internationella standarder tillämpas.

En begränsning i förhållande till internationella redovisningsstandarder framgår av tredje punkten *a*). Den avser redovisning av företag som moderföretag och dotterföretag om en ägarandel saknas. Undantaget motsvarar i sak tidigare allmänna råd. Regeln motiveras av att koncerndefinitionen ännu inte har ändrats (se prop. 2004/05:24 s. 87 f. och 108). Vissa preciseringar av vilka tilläggsupplysningar som bör lämnas av berörda företag har gjorts i förhållande till tidigare.

Begränsningen enligt tredje punkten *b*) för klassificering som skuld i fråga om vad som ska redovisas som eget kapital motsvarar i sak tidigare allmänna råd i FFFS 2003:11. En komplettering har dock gjorts ifråga om tilläggsupplysningar om den ekonomiska innebörden av instrumentet. I förhållande till Septemberremissens förslag har förtydligats att begränsningen inte avser något undantag från reglerna om redovisningen av sammansatta finansiella instrument i fall företaget väljer att ge ut en skuld och ett eget kapitalinstrument. Undantaget avser alltså bara den del som enligt lag är eget kapital.

Begränsningen för redovisning av dotterföretag samt joint ventures och andra intresseföretag enligt värderingsprincipen till verkligt värde har utgått i förhållande till Septemberremissens förslag. Motsvarande begränsning följer nämligen av hänvisningen till RR 32 Redovisning för juridiska personer p. 42.

Begränsningen för redovisning av intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i årsredovisningen utgår eftersom motsvarande begränsning följer av hänvisningen till RR 32 p. 42. Samma gäller begränsningen att värdera vilka finansiella instrument som helst enligt värderingsprincipen till verkligt värde (jfr IAS 39 samt 4 kap. 14 b § ÅRL och 4 kap. 1 § ÅRKL). Se dock kommentaren till punkten 4 c).

Fjärde punkten innehåller vissa begränsningar eller tillägg (anpassningar) som inte direkt kan hänföras till en lagbegränsning men som ansetts angelägna för att förtydliga tillämpningen eller av andra särskilda skäl.

Anpassningen enligt fjärde punkten *a)* om affärsdagsredovisning motsvarar ett tidigare undantag från gamla IAS 39 som endast justerats rent redaktionellt.

Detsamma gäller vad som sägs under *b)* om att balanserade vinstmedel redovisas som Andra fonder i sparbanker. Särregeln har dock gjorts mer generell för att kunna tillämpas i alla fall när internationella redovisningsstandarder föreskriver en redovisning mot balanserade vinstmedel. Tidigare behandlades bara redovisningen av förändringen vid byte av redovisningsprincip.

Punkten *c)* innebär att institut bör tillämpa nya godkända IAS 39 i årsredovisningen för räkenskapsåret 2005 trots att inte detta följer av RR 32 Redovisning för juridiska personer.

I punkten *c)* förtydligas också att institut kan vid redovisningen första gången klassificera en finansiell tillgång som en ”finansiell tillgång värderad till verkligt värde via resultaträkningen”, om tillgången kan värderas till verkligt värde enligt 4 kap. 14 a och 14 b §§ ÅRL som gäller enligt 4 kap. 1 § ÅRKL med en obligatorisk tillämpning enligt 4 kap. 2 § 4 samma lag (en s.k. lagbegränsad verkligt värde option). Till följd av den grundläggande hänvisningen till godkända standarder i första punkten beaktas då de kompletterande reglerna enligt IAS 39 om förutsättningarna för en sådan klassificering och den närmare redovisningen av sådana tillgångar.

Den lagbegränsade verkligt värdeoptionen kan i första hand utnyttjas för sådana värdepapper enligt ÅRKL:s balansräkning som annars skulle klassificeras som finansiella tillgångar som kan säljas. Allmänna rådet kan dock enligt FI även tillämpas på sådana ”lån” i posterna Utlåning enligt ÅRKL:s balansräkning som ingår i en dokumenterad ekonomisk säkringsstrategi och som annars skulle klassificeras som lånefordringar eller kundfordringar (som härrör från företaget). I det sistnämnda fallet bedöms alltså inte EG-direktiv eller den på direktivet införda lagen hindra att ändrade regler om värderingskategorier enligt nya IAS 39 får genomslag i värderingssammanhang. Skälet är att lagens undantag är kopplat till en värderingskategori enligt IFRS där definitionen förskjutits i nyare internationella redovisningsstandarder.²² Allmänna rådet kan däremot enligt FI inte tillämpas på sådana tillgångar som enligt lag och EG-direktiv framgår som särskilda undantag frikopplade från IASB:s värderingskategorier, såsom t.ex. aktier och andelar i dotterföretag och intresseföretag.

Allmänna rådet om den lagbegränsade verkligt värdeoptionen kan motsatsvis inte heller tillämpas på skulder, eftersom endast skulder

---

²² Det kan framhållas att även EG-kommissionen tolkat EG-direktivet så att en sådan tillämpning är möjlig samtidigt som det i förarbetena till lagstiftningen framhållits att de svenska bestämmelserna inte ska vara vare sig mer eller mindre omfattande än i EG-direktivet (EG-kommissionens promemoria 04/265 av den 19 november 2004, IAS 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement - Frequently Asked Questions (FAQ) samt prop 2002/03:121 s. 34).

som innehas för handel eller är derivat kan värderas till verkligt värde enligt lag (jfr dock 4 kap. 14 e § ÅRL som möjliggör en värdering till verkligt värde av skulder när krav på en effektiv och dokumenterad säkringsredovisning är uppfylld enligt godkända internationella redovisningsstandarder IAS 39).

En tidigare anpassning i allmänna råd till äldre 1 kap. 1 § om redovisning av en särskild sammanställning inom eget kapital har utgått till följd av att institut förordas tillämpa IAS 1 Utformning av finansiella rapporter och att RR 32 behandlar vad som då gäller (jfr p. 17). Vidare har ett tidigare undantag om redovisning av inbäddade derivat i försäkringsavtal, som avsåg koncernredovisningen, utgått till följd av att institut förordas tillämpa såväl IFRS 4 Försäkringsavtal som IAS 39.

Ett tidigare undantag om omräkning av utländska enheter har utgått som ett led i att främja en IFRS-anpassning. En erinran om att åtaganden ska redovisas skiljt från ansvarsförbindelser har inte heller ansetts nödvändigt att behålla, eftersom detta ändå klart framgår av bestämmelserna för balansräkningen i lag och FFFS.

Den tidigare generella företagsoptionen om anpassningar med hänsyn till finansiella företagens särart har slopats. Någon sådan generell företagsoption har inte ansetts nödvändig vare sig enligt IASB:s regler eller enligt IAS-förordningen. Vilka anpassningar som ska göras i förhållande till IFRS bör i förekommande fall framgå direkt av allmänna råd till 2 kap., i den mån en anpassning inte är möjlig redan inom ramen för individuella godkända internationella redovisningsstandarder.

Ett undantag från regler om rörelserapportering för institut med viss begränsad balansomslutning har till skillnad från förslaget i Septemberremissen inte tagits med. Skälet är främst att storleksgränser och förenklingsregler för mindre företag i förhållande till internationella redovisningsstandarder kommer att utredas under år 2005. Motsvarande undantag saknas även för försäkringsföretag som tillämpar lagbegränsad IFRS.

I ett tidigare undantag förklarades att säkringsredovisning innebar ett avsteg från 2 kap. 2 § ÅRKL och gjordes med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket ÅRL. Därför förordades upplysningar om skälen för avvikelserna och en bedömning av dess effekt på företagets ställning och resultat. Denna särregel har nu utgått som ett led i IFRS-anpassningen. Uppgiften kan inte heller anses nödvändig enligt lag, eftersom säkringsredovisning i IFRS-redovisande företag görs med stöd av 4 kap. 14 e § ÅRL.

Det bör uppmärksammas att tillämpningen av internationella redovisningsstandarder i årsredovisningen kan innebära att vissa nya optioner enligt redovisningslag inte bör tillämpas i årsredovisningen för juridisk person. Det gäller exempelvis redovisning av intresseföretag en-

ligt kapitalandelsmetoden i årsredovisningen (se RR 32 p. 42). Även andra i och för sig tillämpliga lagregler kan naturligtvis innehålla optioner som inte bör tillämpas enligt lagbegränsad IFRS, eftersom internationella redovisningsstandarder förordar en annan redovisning.

2 kap. 3 §

En tidigare regel om att förvaltade medel får redovisas inom linjen, om de kan avskiljas från de tillgångar som står till förfogande för utskiftning i händelse av likvidation, har utgått. En sådan redovisning utgör en option enligt direktivet. Bestämmelsen har utgått eftersom det kan ifrågasättas om bestämmelsen är förenlig med nya IAS 39 p. 14. Tidigare allmänna råd om var redovisningen i så fall ska göras har utgått som en konsekvensändring.

2 kap. 4 §

Ändringen innebär att definitionen av övertagen egendom har flyttats till 1 kap. 2 § (se vidare kommentaren till den paragrafen).

2 kap. 5 §

Paragrafen, som behandlar redovisningen av repor och andra återköps-transaktioner, motsvarar regler som krävs enligt direktivet och kan inte anses strida mot nya IAS 39. Tidigare sista stycket innehåller dock regler som redan framgår av bilaga 1 och har därför utgått.

I andra stycket har gjorts en redaktionell ändring.

Allmänna råd efter 2 kap. 5 § om värdepapperisering

I de nya allmänna råden erinras om att regler om värdepapperisering finns i IAS 39 och i ett allmänt råd i 5 kap.

Tidigare 2 kap. 6 § behandlade redovisning av värdepapperslån. Frågorna regleras nu av internationella redovisningsstandarder (jfr IAS 39, AG 51). Föreskriften har därför tagits bort. Därmed har de allmänna råden till paragrafen blivit överflödiga och utgått.

I tidigare 2 kap. 7 § om blankning har första stycket utgått, eftersom frågan regleras i IAS 39. Andra stycket utgår såsom överflödigt, eftersom redovisningen i balansräkningen regleras i bilaga 1.

4.1.3 Balansräkning och resultaträkning

Till följd av lag och bankredovisningsdirektivet behålls väsentligen reglerna i bilagorna om balansräkningens och resultaträkningens innehåll. Vissa ändringar görs dock för att anpassa reglerna till ny lagstiftning och internationella redovisningsstandarder (se vidare kommentarerna till ändringarna i bilagorna).

Tidigare allmänna råden till 3 kap. 1 § om jämförelsetal tas bort, eftersom institut förordas tillämpa internationella redovisningsstandarder enligt allmänna råd under 2 kap. Det kan anmärkas att i huvudsak samma upplysningar bör lämnas av noterade företag i årsredovisningen för år 2004 enligt allmänna råd efter 5 kap. 45 § i FFFS 2003:11 (se kommentaren till allmänna råden om upplysningar om övergången till internationella redovisningsstandarder under tidigare 5 kap. 45 §).

Vidare utgår vissa regler om tillämpningen av regler om finansiella instrument första gången (bl.a. hänvisningar till vissa övergångsregler i gamla IAS 39 och IFRS 1 Första gången international Financial Reporting Standards tillämpas). I förhållande till Septemberremissens förslag innebär hänvisningen till RR 32 Redovisning för juridiska personer att ett byte till ny redovisningsprincip i årsredovisningen istället redovisas enligt IAS 8 Redovisningsprinciper, ändringar i uppskattningar och bedömningar samt fel (jfr RR 32 p. 4 och övergångsreglerna till standarden p. 64).

3 kap. 2 §

I föreskriften, som är ny, anges under vilka förutsättningar som avvikelser från reglerna för ÅRKL:s balansräkning får ske (jfr nya 3 kap. 1 § andra stycket ÅRKL). Förutsättningarna motsvaras delvis av krav enligt nya artikeln 4a i bankredovisningsdirektivet enligt ändringar i moderniseringsdirektivet). Till följd av den artikel som införlivats och anförda motiv för att tillåta avvikelserna har föreskriften – inom ramen för kraven på rättvisande bild och god redovisningssed – villkorats ytterligare och begränsats till posterna i balansräkningen (se prop. 2004/05:24 s. 162 f.).

I ett nytt *allmänt råd* förtydligas bakgrunden till föreskriften och erinras om att lagbestämmelsen är begränsad till vissa kategorier av företag. Det kan erinras om att lagbestämmelsen innehåller en dispensmöjlighet för andra institut om det finns särskilda skäl.

Enligt 1 § bilaga 1 medges under samma förutsättningar avvikelser från redovisningsföreskrifternas regler om balansräkningens utformning. Enligt 2 § bilaga 2 medges de konsekvensändringar i resultaträkningen som tillåtna anpassningar i balansräkningen kan kräva.

4.1.4 Värderingsregler

Värderingsreglerna i kapitlet har anpassats för att vara förenliga med internationella redovisningsstandarder. De branschspecifika reglerna om värderingen av övertagna fastigheter har dock behållits tills vidare för att främja en enhetlig tillämpning.

Det bör uppmärksammas att reglerna om värdering av lånefordringar föreslås borttagna för att ersättas av i allt väsentligt samma sakliga

regler för anskaffningsvärderade fordringar enligt IAS 39. Den tidigare definitionen av lånefordringar, som numera får betydelse för tilläggsupplysningarna i 5 kap., har flyttats till 1 kap. 2 §. Övriga ändringar i 4 kap. kommenteras nedan.

Allmänna råd till 4 kap. om värdering av finansiella instrument

Tidigare allmänna råd till 4 kap. enligt FFFS 2003:11 om hur olika värderingskategorier enligt gamla IAS 39 ska bedömas i förhållande till lagens indelning i anläggnings- och omsättningstillgångar har utgått. Med hänsyn till nya IAS 39 bedöms det lämpligare att indelningen i värderingskategorier enligt IFRS i princip kan göras utan överlappande återkoppling till lagens generella regler om indelning i anläggnings- och omsättningstillgångar (se dock nya 4 kap. 1 § om värderingen av övertagen egendom).

Däremot behålls allmänna råden enligt FFFS 2003:11 om tillämpningen av lag och internationella standarder för sådana instrument som inte har ett tillförlitligt värde och som klassas som omsättningstillgångar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande regler i FFFS 2003:11. I förhållande till Septemberremissens förslag har förtydligats att värderingen visserligen görs enligt IAS 39 men formellt inom ramen för lägsta värdets princip.

Det kan uppmärksammas att uttrycket ”internationella redovisningsstandarder som gäller enligt 2 kap.” även inbegriper de begränsningar och tillägg som kan följa av i första hand ÅRKL respektive FI:s föreskrifter och allmänna råd.

4 kap. 1 §

Den reviderade paragrafen behandlar klassificering och värdering av övertagen egendom. Om sådan egendom är finansiella instrument ska egendomen klassificeras som en finansiell tillgång som kan säljas. Till skillnad mot tidigare kommer därför värdeförändringar på övertagen egendom som är finansiella instrument att redovisas direkt mot eget kapital i en fond för verkligt värde.

Definitionen av övertagen egendom finns i 1 kap. 2 §.

I förhållande till tidigare har en regel om bestämmande av anskaffningsvärde utgått, eftersom detaljerade regler om bestämmande av anskaffningsvärde finns i internationella redovisningsstandarder som gäller enligt de allmänna råden till 2 kap.

4 kap. 2 §

Tidigare 4 kap. 2 § om bestämmande av verkligt värde för materiella tillgångar har utgått, eftersom väsentligen samma regler följer av internationella redovisningsstandarder som gäller enligt de allmänna

råden till 2 kap. (jfr t.ex. IAS 2 Varulager, IAS 16 Materiella anläggningstillgångar och IAS 40 Förvaltningsfastigheter).

Däremot behålls tills vidare särreglerna i paragrafen om bestämmande av nettoförsäljningsvärde och verkligt värde för fastigheter som är övertagen egendom, eftersom liknande bestämmelser pga EG-direktiv behållits för försäkringsföretagens byggnader och mark.

Tidigare 4 kap. 4 och 4 a – 4 i §§ om värdering av lånefordringar med utgångspunkt i anskaffningsvärdet har utgått, eftersom internationella redovisningsstandarder som gäller enligt allmänna råd till 2 kap. innehåller väsentligen motsvarande regler (jfr IAS 39). I ett nytt allmänt råd erinras om dessa nya regler.

Definitionen av lånefordringar, som får betydelse för tilläggsupplysningarna i 5 kap., har flyttats till 1 kap. 2 §.

Reglerna om periodisering av ränta i gamla 2 kap. 6-8 §§ utgår och ersätts av väsentligen samma regler enligt internationella redovisningsstandarder som gäller enligt allmänna råd till 2 kap. (jfr IAS 39). Även reglerna om redovisning av vissa valutakursdifferenser mot eget kapital har slopats av samma skäl (jfr IAS 21 Effekterna av ändrade valutakurser). Någon konflikt med direktivet kan inte anses uppkomma eftersom den borttagna föreskriften bygger på en option i EG-direktivet att använda anskaffningskurs.

I ett allmänt råd erinras i likhet med tidigare att närmare regler om säkringsredovisning finns i internationella redovisningsstandarder (jfr IAS 39).

4 kap. 3 §

Bestämmelsen ställer krav på avsättning för pensionsåtaganden som saknar täckning i pensionsstiftelse eller försäkring. Bestämmelsen har behållits med hänsyn till kopplingen till Tryggandelagen (1967:531) och rimlig försiktighet (se även allmänna råd i 2 kap. som hänvisar till RR 32 Redovisning för juridiska personer p. 31 där avvikelser från IAS 19 Ersättningar till anställda medges i årsredovisningen). Bestämmelsen strider inte heller mot internationella redovisningsstandarder (jfr IAS 19 Ersättningar till anställda där en s.k. korridormetod enbart är en option). I de nya *allmänna råden* framhålls att en sådan korridormetod inte är förenlig med föreskriften.

4.1.5 Tilläggsupplysningar

I kapitlet behålls generellt sådana upplysningsregler som införts med anledning av bankredovisningsdirektivet. Även övriga regler om tilläggsupplysningar, bl.a. om lånefordringar och derivat samt över-

tagna fastigheter, har som huvudregel behållits. Motivet är främst att säkerställa att tilläggsupplysningar övergångsvis lämnas i minst samma omfattning som tidigare (se vidare avsnitt 3.3).

Ändringar i 5 kap. har dock gjorts i avsikt att undanröja direkta konflikter med upplysningsreglerna enligt internationella redovisningsstandarder. Vissa andra ändringar har också bedömts behövliga för att anpassa reglerna till internationella redovisningsstandarder och ny lag.

Nedan kommenteras de paragrafer i 5 kap. som ändrats. Mindre redaktionella ändringar och liknande behandlas inte.

5 kap. 3 §

Upplysningarna om vissa värdepapper har knutits till tillämplad värderingsprincip (anskaffningsvärdering respektive verkligt värdevärdering) istället för till klassificeringen som anläggnings- eller omsättningstillgång.

5 kap. 4 §

Ändringen innebär att värdepapper och lånefordringar i olika poster ska anges med uppdelning på olika värderingsprinciper enligt nya IAS 39 jämte information enligt 5 kap. 3 § 3 ÅRKL om tillämplade värderingsprinciper.

5 kap. 10 och 10 a §§

Upplysningarna om lånefordringarna har kopplats till instrument som anskaffningsvärderas istället för instrument som är anläggningstillgångar.

5 kap. 12 §

En begreppsmässig justering har gjorts för att markera att upplysningarna ska avse fastigheter som är övertagen egendom. Definitionen av övertagen egendom finns i 1 kap. 2 §.

5 kap. 21 §

Föreskriften, som behandlar upplysningar om fonden för verkligt värde, har kompletterats för att även beakta nya regler om säkringsredovisning avseende kassaflödessakringar.

5 kap. 22 §

Paragrafen behandlar upplysningar om verkligt värde.

Ändringar har gjorts i allmänna råden till paragrafen. I förhållande till tidigare regler i FFFS 2003:11 hänvisas till de nya allmänna råden som gäller enligt 2 kap.

Tidigare sista stycket har slopats. Där fanns en hänvisning till bilaga 5 som innehöll regler enligt gamla IAS 32 Finansiella instrument: Upplysningar och klassificering och som nu utgått.

Allmänna råden efter 5 kap. 22 § om bokförda över- och undervärden

En tidigare hänvisning till gamla bilaga 4 har ersatts av en hänvisning till de allmänna råden efter 2 kap.

Allmänna råden efter 5 kap. 23 § om upplysningar om derivat

En tidigare hänvisning till gamla bilaga 4 har ersatts av en hänvisning till de allmänna råden efter 2 kap.

5 kap. 30 a §

Paragrafen, som är ny, innebär att banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag ska lämna mera detaljerade och individualiserade upplysningar om ersättningar till ledande befattningshavare än vad som redan följer av lag. Reglerna motsvarar i sak tidigare regler för försäkringsföretag i FFFS 2004:5 med mindre, närmast redaktionella, ändringar. Dessa ändringar har gjorts i förtydligande syfte för att reglerna inte ska uppfattas avvika från en rekommendation med motsvarande regler från Näringslivets Börskommitté. Ändringarna behandlas i en särskild motivpromemoria (se Motivpromemoria 3, Nya närståendepplysningar i finansiella företag).

Allmänna råd efter 5 kap. 36 § om intäkternas geografiska fördelning

Mera preciserade regler om fördelningen av vissa resultatposter på olika geografiska marknader har ansetts lämpliga att tills vidare behålla.

De tidigare allmänna råden efter 5 kap. 36 § om rörelsegränar utgår. Detta motiveras av nya regler om segmentrapportering enligt internationella redovisningsstandarder som gäller enligt allmänna råd till 2 kap. (jfr IAS 14 Segmentrapportering).

Allmänna råden efter 5 kap. 39 § om dotterföretag

Paragrafen innehåller krav på upplysningar om dotterföretag som inte konsolideras enligt förvärvsmetoden. En följdändring har gjorts med hänsyn till borttagna regler i 7 kap.

De allmänna råden till 5 kap. 41 och 42 §§ om risker

Hänvisningar till gamla bilaga 4 har ersatts av hänvisningar till allmänna råden efter 2 kap.

5 kap. 44 §

Hänvisningar till gamla bilaga 4 har ersatts av hänvisningar till de allmänna råden efter 2 kap.

En hänvisning till regler som utmönstras har ersatts av en direkt regel om att upplysningarna ska avse sådana lånefordringar som värderas med utgångspunkt i anskaffningsvärdet.

Allmänna råden efter 5 kap. 45 § om föreskriftsenlighet

Det anges i det nya allmänna rådet att skyldigheten att upplysa om avvikelser från allmänna råd – en skyldighet som följer av lag – avser inte minst avvikelser från sådana godkända internationella redovisningsstandarder med de anpassningsregler som bör tillämpas enligt 2 kap. Motivet för ändringen har behandlats i avsnitt 3.3.

Allmänna råden under 5 kap. 45 § om upplysningar om övergången till internationella redovisningsstandarder

Upplysningsregeln har justerats eftersom företag med aktier noterade på en reglerad marknadsplats börjat tillämpa internationella redovisningsstandarder den 1 januari 2005. Regeln har begränsats till företag med enbart skuldebrev noterade. Dessa ska enligt den övergångstid som medges enligt svensk lagstiftning tillämpa IAS-förordningen senast från och med den 1 januari 2007.

Det kan i sammanhanget anmärkas att noterade företags skyldighet att lämna motsvarande upplysningar för räkenskapsåret 2004 följer av tidigare redovisningsföreskrifter (se 5 kap. 45 § FFFS 2003:11 och punkten 2 övergångsreglerna till FFFS 2003:11 och jfr punkten 6 i övergångsbestämmelserna till FFFS 2004:20).

4.1.6 Förvaltningsberättelsen

6 kap. 3 §

Ändringarna innebär att nya upplysningar ska lämnas i kapitaltäckningsanalysen i fråga om omräknings- och neutralitetsjusteringar samt vissa andra justeringar enligt kapitaltäckningsreglerna. Ändringarna kommenteras i avsnitt 3.5.

6 kap. 4 §

Ändringarna innebär att nya upplysningar ska lämnas i förvaltningsberättelsen om konsekvenserna i rörelsesammanhang av en övergång till nya internationella redovisningsstandarder. Bestämmelsen omfattar inte bara fallet när IFRS-anpassade redovisningsföreskrifter tillämpas första gången utan även fall när framtida nya eller ändrade standarder börjar tillämpas. Motiven till ändringarna kommenteras i avsnitt 3.5.

4.1.7 Koncernredovisningen

7 kap. 1 §

Vissa författningstekniska justeringar har gjorts i *första stycket*. Ändringarna har i sig inte någon saklig betydelse i förhållande till tidigare.

De ändringar som gjorts i 2-5 kap. skulle i och för sig få betydelse om en koncernredovisning upprättas enligt lagbegränsad IFRS. I de allmänna råden till 1 kap. 1 § förordas dock att koncernredovisningen upprättas enligt IAS-förordningen om lagbegränsad IFRS tillämpas i årsredovisningen, om inte äldre redovisningsregler tillämpas. Se vidare kommentaren till nämnda allmänna råd.

Tidigare andra stycket om avvikelser från RR 29 Ersättningar till anställda har utgått. Något motsvarande undantag har inte ansetts befovat från IAS 19 Ersättningar till anställda. Företag som tillämpar IAS-förordningen i koncernredovisningen behöver nämligen inte tillämpa 3-5 kap. FFFS 2004:20 (se 7 kap. 2 §).

Av samma skäl utgår ett undantag från vissa redovisningsregler om derivat i försäkringsavtal. Ett borttagande motiveras även av att nya IAS 39 och IFRS 4 samordnats. Ändringen kommenteras även i allmänna rådet till 2 kap.

7 kap. 2 och 3 §§

Tidigare 7 kap. 2 § om undantag från konsolidering av dotterföretag vid tillfälliga innehav utgår eftersom sådana frågor behandlas i internationella redovisningsstandarder (jfr IAS 27 Koncernredovisning och separata finansiella rapporter, IFRS 3 Företagsförvärv och samgåenden och IFRS 5 Anläggningstillgångar till försäljning och avveckling av verksamheter). Detsamma gäller 7 kap. 3 § som bygger på att undantag från full konsolidering kan göras vid avvikande verksamheter.

Nya 7 kap. 2 och 3 §§ avser en koncernredovisning som obligatoriskt eller frivilligt upprättas enligt IAS-förordningen. Paragraferna och motiven till reglerna behandlas i en annan motivpromemoria (se motivpromemoria 1, Nya koncernredovisningsföreskrifter för företag som tillämpar IAS-förordningen).

4.1.8 Delårsrapporter

De ändringar som görs i 2-4 kap. FFFS 2004:20 får – till följd av hänvisningarna i 8 kap. 1 § – genomslag även för innehållet i en delårsrapport i den del som avser företaget (den juridiska personen), om IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter tillämpas i årsredovisningen.

Även vissa ändringar i 5 kap. om tilläggsupplysningar får indirekt genomslag på upplysningarna i en delårsrapport för företaget (se 8 kap. 7 §).

De materiella ändringar som gjorts i 8 kap. är av följande slag.

8 kap. 1 §

Vissa tekniska justeringar utan saklig ändring i sig har gjorts när det gäller hänvisningarna till 1 kap.

I nya *allmänna råd* till paragrafen anges att IAS 34 Delårsrapportering bör tillämpas.

8 kap. 3 §

Reglerna om s.k. generella reserveringar utgår eftersom det kan ifrågasättas om reglerna är förenliga med IAS 34 Delårsrapportering. I den standarden anges närmare förutsättningar för användning av uppskattningar och bedömningar i delårsrapporter.

8 kap. 4 §

Det nya *andra stycket* om möjligheterna att anpassa resultaträkningen i delårsrapporten är en konsekvens av att motsvarande avvikelsemöjligheter medges i årsredovisningen (jfr 1 § andra stycket bilaga 2).

Tidigare regler om redovisning av extraordinära poster utgår eftersom en sådan redovisning inte är förenlig med internationella redovisningsstandarder som gäller enligt allmänna råd till 2 kap. (jfr IAS 1). Enligt FI är det alltså förenligt med lag och EG-direktiv att tillämpa en bedömning att inga poster är extraordinära.

8 kap. 7 §

Upplysningarna om vissa förändringar i ersättningar till ledande befattningshavare ska lämnas även i delårsrapporten. Den nya föreskriften kommenteras närmare i en annan motivpromemoria (se Motivpromemoria 3, Nya närståendeupplysningar i finansiella företag).

8 kap. 11 §

Den nya paragrafen omfattar delårsrapporter för koncerner i företag som upprättar koncernredovisning enligt IAS-förordningen. Paragrafen kommenteras närmare i en annan motivpromemoria (se Motivpromemoria 1, Nya koncernredovisningsföreskrifter för företag som tillämpar IAS-förordningen).

4.1.9 *Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser*

Första punkten

Första stycket innebär att FFFS 2004:20 som huvudregel tillämpas på institut från och med räkenskapsåret 2005.

Andra stycket innebär att de nya upplysningarna om ersättningar till ledande befattningshavare ska lämnas redan i årsredovisningen för räkenskapsåret 2004. Bestämmelsen får betydelse för banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag (se 5 kap. 30 a §).

Andra punkten

Första stycket innebär att äldre föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2002:22) får under vissa förutsättningar tillämpas i årsredovisningen, koncernredovisningen, årsbokslut och delårsrapporter för räkenskapsåret 2005. I sådana fall tillämpas enligt *andra stycket* inte vissa regler i den äldre föreskriften. Undantaget från 7 kap. 3 § om konsolidering av dotterföretag med kapitalandelsmetoden i vissa fall utgår pga ny tvingande lagstiftning. Det andra undantaget klargör att äldre föreskrifter och allmänna råd inte gäller för en koncernredovisning som upprättas enligt IAS-förordningen (där 7 kap. FFFS 2004:20 tillämpas enligt huvudregeln i första punkten första stycket).

Det bör uppmärksammas att samtliga i andra punkten angivna förutsättningar måste vara uppfyllda för att företaget ska få tillämpa FFFS 2002:22 i årsredovisningen och, i förekommande fall, koncernredovisningen, delårsrapporter och årsbokslut för filialer. För det första ska FFFS 2002:22 ha tillämpats i årsredovisningen, koncernredovisningen eller årsbokslutet för räkenskapsåret 2004. För det andra ska man i den aktuella redovisningen fortsätta att tillämpa äldre lagregler om finansiella instrument. För det tredje krävs att företaget inte utnyttjar vissa optioner enligt ny IFRS-anpassade lagstiftning. Som nyss framgått får det inte heller vara frågan om en koncernredovisning som obligatoriskt eller frivilligt upprättas enligt IAS-förordningen.

Konsekvensen av att företag väljer att tillämpa nya lagregler om finansiella instrument i redovisningen från och med räkenskapsåret 2005 blir alltså att företaget inte kan tillämpa FFFS 2002:22 på denna redovisning. Företaget ska istället tillämpa FFFS 2004:20 enligt huvudregeln i första punkten.

Tredje punkten

Här anges vissa regler i FFFS 2003:11 som gäller som tillägg till en redovisning som med stöd av punkten 2 upprättas enligt FFFS 2002:22. Reglerna får alltså inte tillämpas av de som tillämpar lagbegränsad IFRS enligt första punkten eller full IFRS i koncernredovisningen enligt IAS-förordningen.

Fjärde punkten

Första stycket innebär att ett begränsat antal regler i FFFS 2004:20 gäller även för de som tillämpar FFFS 2002:22 i den aktuella årsredovisningen, koncernredovisningen delårsrapporten eller årsbokslutet. Det gäller nya bestämmelser om upplysningar om ersättningar till ledande befattningshavare i kreditinstitut och värdepappersbolag samt upplysningar om övergång till internationella redovisningsstandarder.

Redan av första punkten andra stycket följer att de nya reglerna i 5 kap. 30 a § om ersättningar till ledande befattningshavare i institut ska tillämpas redan i årsredovisningar för räkenskapsåret 2004. Att detta gäller även de som tillämpar äldre bestämmelser framhålls för tydlighetens skull i *andra stycket*.

Femte punkten

I punkten anges hur upplysningar ska lämnas om tillämpade redovisningsföreskrifter i årsredovisningen respektive koncernredovisningen. Motivet är att man utifrån upplysningarna lätt ska kunna avgöra om företaget i en aktuell redovisning tillämpar antingen äldre redovisningsföreskrifter med vissa tillägg eller, alternativt, lagbegränsad IFRS eller de redovisningsföreskrifter som ska tillämpas om ett företag tillämpar IAS-förordningen i koncernredovisningen.

Sjätte punkten

Genom *första stycket* upphävs vissa redovisningsföreskrifter.

I förhållande till Septemberremissen förtydligas att FFFS 2003:11 ska tillämpas i en årsredovisning för räkenskapsåret 2004, om inte FFFS 2002:22 tillämpas. FFFS 2003:11 upphävs för räkenskapsåret 2005 med undantag för de delar som enligt tredje punkten tillämpas som tillägg till FFFS 2002:22 under räkenskapsåret 2005.

Vissa justeringar har gjorts beträffande insändanderegler. Av *andra stycket* följer att kreditinstitut och värdepappersbolag fr.o.m. den 1 januari 2005 inte behöver sända in årsredovisningen till FI (däremot sänds årsredovisningar som vanligt in till Bolagsverket). Detta gäller alltså även årsredovisningar för räkenskapsåret 2004.

Det kan i sammanhanget framhållas att obligatoriska och frivilliga delårsrapporter liksom tidigare ska sändas in till FI (även om delårsrapporten ska sändas in till Bolagsverket). Se 8 kap. 10 och 11 §§.

Vad som nyss angetts om insändande av årsredovisning och delårsrapporter gäller alltså både de som tillämpar äldre redovisningsregler och de som tillämpar en IFRS-redovisning enligt FFFS 2004:20.

4.1.10 Bilaga 1 Balansräkningens poster

I bilagan görs vissa ändringar för att anpassa reglerna till ny lagstiftning och internationella redovisningsstandarder.

Tidigare 9 a § och 17 a § om förenklad konsolidering av försäkringsföretag utgår till följd av att en förenklad konsolidering inte bedömts förenlig med internationella redovisningsstandarder. Bortsett från mera redaktionella justeringar har också följande ändringar gjorts.

1 §

Ett nytt *andra stycke* har införts som en konsekvens av nya bestämmelser i 3 kap. 1 § andra stycket ÅRKL och 3 kap. 2 §. Dessa bestämmelser medger under vissa förutsättningar avvikelser från regler om balansräkningens utformning. När sådana avvikelser medges framgår av förutsättningarna i 3 kap. 1 § andra stycket ÅRKL jämte 3 kap. 2 § (se vidare kommentaren till sistnämnda paragraf). Det nya andra stycket innebär att avvikelser från reglerna i bilaga 1 om poster nas innehåll får göras under samma förutsättningar.

26 §

Paragrafen har kompletterats med en erinran om nya lagregler om redovisning av värdeförändringar till fonden för verkligt värde. I de nya *allmänna råden* beskrivs reglerna.

Paragrafen har också justerats genom förtydligandet att kapitalandelsfonden redovisas efter skatt. Ändringen har gjorts för att motsvara vad som redan föreskrivs för försäkringsföretag enligt FFFS 2004:21.

4.1.11 Bilaga 2 Resultaträkningens poster

I uppställningsformen utmönstras extraordinära poster eftersom en sådan redovisning inte är förenlig med internationella redovisningsstandarder som gäller enligt allmänna råd till 2 kap. (jfr IAS 1). Enligt FI är det alltså förenligt med lag och EG-direktiv att tillämpa en bedömning att inga poster är extraordinära.

Även vissa allmänna råd om förenklad konsolidering utgår som ett led i IFRS-anpassningen (jfr kommentaren till ändringarna i bilaga 1).

1 §

Andra stycket är nytt. Ändringen är en konsekvens av att avvikelsemöjligheter införs för balansräkningen på grund av ny lagstiftning (se kommentaren till 3 kap. 2 §). Samtliga förutsättningar ska vara uppfyllda för att resultaträkningen ska få anpassas. Det krävs bl.a. att av-

vikelsen är nödvändig som en direkt följd av tillåtna ändringar i den balansräkning som upprättas.

4.1.12 Gamla bilaga 4 och 5 (gamla IAS 32 och 39)

Bilagorna utgår till följd av hänvisningar till nya IAS 32 och IAS 39 i allmänna råd till 2 kap.

4.2 Kommentar till föreskrifter och allmänna råd (2004:21) om årsredovisning i försäkringsföretag

I detta avsnitt kommenteras de nya IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifterna för försäkringsbolag och understödsföreningar (försäkringsföretag). I regel behandlas inte mera redaktionella justeringar eller följdändringar pga ny paragrafindelning. Beskrivningen av förändringarna i förhållande till tidigare regler utgår från den senaste redovisningsföreskriften för försäkringsföretag, dvs. FFFS 2003:13.

I många fall utformas reglerna enhetliga med föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2004:20) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (benämns i fortsättningen institutsföreskriften). I stor utsträckning hänvisas därför nedan till närmare kommentarer i institutsföreskriften.

4.2.1 1 kap. Tillämpningsområde

1 kap. 1 §

I paragrafen har gjorts författningsmässiga preciseringar av tillämpliga redovisningsregler för filialer till utländska försäkringsföretag och sådan verksamhet som bedrivs från fast driftsställe i Sverige av generalagenter och generalrepresentationer.

Tidigare allmänna råd med hänvisningar till vissa rekommendationer från Redovisningsrådet och BFN har utgått. De har ersatts av hänvisningar till internationella redovisningsstandarder i 2 kap.

I nya allmänna råd erinras om möjligheten att tillämpa äldre årsredovisningsföreskrifter för räkenskapsåret 2005. Vidare förordas att finansierade företag som tillämpar lagbegränsad IFRS i årsredovisningen bör tillämpa IAS-förordningen i koncernredovisningen. Dessutom erinras numera även om filialers insändande av redovisnings- och revisionshandlingar för företaget i sin helhet.

Ändringarna i föreskriften och de allmänna råden är av samma slag som i 1 kap. 1 § institutsföreskriften (se vidare kommentaren till den ändringen).

1 kap. 2 §

I paragrafen har vissa gamla och nya definitioner sammanförts.

Definitionen av försäkringsföretag framgick tidigare av paragrafen. Definitionen av direktförsäkringsföretag har överförs från gamla 2 kap. 10 §.

Definitionen av försäkringsavtal är ny och innebär att vad som ska redovisas som försäkringsavtal kan avvika från vad som betraktas som försäkringsavtal vid tillämpning av rörelse regler eller i andra sammanhang. Detta klargörs i de nya *allmänna råden* till paragrafen. En mindre justering av definitionen har gjorts i förhållande till Septemberremissen. Av definitionen framgår, på samma sätt som i Decemberremissen, att traditionella livförsäkringsavtal ska presumeras vara ett försäkringsavtal enligt IFRS 4 och därmed redovisas som försäkringsavtal.

Definitionerna av internationella redovisningsstandarder och godkända sådana är nya och överensstämmer med dem i institutsföreskriften (se vidare kommentaren till 1 kap. 2 § institutsföreskriften).

4.2.2 2 kap. allmänna bestämmelser om årsredovisningen

Tidigare regler i 2 kap. 1-3 §§ har överförts i bearbetad form till den nya *fjärde punkten a)* samt utformats för att motsvara institutsföreskriften, där affärsdagsredovisning för avistaköp och försäljningar förordas (jfr fjärde punkten a) i sistnämnda föreskrift).

Tidigare 2 kap. 4 § om nettoredovisningen har utgått på samma sätt som i 2003 års föreskriftsarbete, när FFFS 2002:22 anpassades till gamla IAS 32 och gamla IAS 39. Reglerna ersätts av internationella redovisningsstandarder som gäller enligt allmänna råd till 2 kap. (jfr IAS 32). Detta innebär en större grad av bruttoredovisning.

Även tidigare 2 kap. 6 § om värdepapperslån samt 2 kap. 7 § om s.k. blankning och sammansatta instrument har utgått och ersatts av regler enligt internationella redovisningsstandarder som gäller enligt allmänna råd till 2 kap.

Allmänna råden till 2 kap. om tillämpning av internationella redovisningsstandarder

I de nya allmänna råden förordas att alla försäkringsföretag tillämpar godkända internationella redovisningsstandarder i årsredovisningen, om inte annat följer av lag, annan författning, FI:s föreskrifter och allmänna råd eller Redovisningsrådets rekommendation RR 32 Redovisning för juridiska personer. Ändringarna är i huvudsak av samma slag som för institut (se därför först kommentaren till motsvarande allmänna råd i institutsföreskriften).

För försäkringsföretag gäller dock vissa särskilda begränsningar eller tillägg (anpassningar).

För försäkringsföretagen erinras särskilt i *andra punkten c) och d)* om vissa tvingande värderingsregler i ÅRFL. Dessa avser Placeringstillgångar för vilka försäkringstagare bär risk och förutbetalda anskaff-

ningskostnader för försäkringsavtal. Försäkringsavtal definieras i 1 kap. 2 §.

En särskild avvikelse gäller också från den i RR 32 angivna lagbegränsningen att värdera materiella tillgångar till verkligt värde under räkenskapsåret 2005. I fjärde punkten *b)* erinras om särskilda lagregler i ÅRFL att värdera Byggnader och mark till verkligt värde (jfr punkten 3 i övergångsbestämmelser till SFS 2004:1177). Detta innebär att fastigheter i försäkringsföretag kan värderas till verkligt värde enligt IAS 40 redan under år 2005, under förutsättning att samtliga tillgångar i posten Byggnader och Mark värderas på detta sätt.

Särregeln i fjärde punkten *c)* om att balanserade vinstmedel ska avse Konsolideringsfond i livförsäkringsbolag som inte får dela ut vinst och Övriga fonder i understödsföreningar har delvis förebild i bl.a. tidigare fjärde punkten *b)* allmänna råden till 1 kap. 1 § FFFS 2003:13. Regeln har dock gjorts mer generell. Tidigare behandlades bara redovisningen av förändringen vid byte av redovisningsprincip.

Anpassningen i fjärde punkten *d)* är av samma slag som för institut (se kommentaren till allmänna rådet till 2 kap. FFFS 2004:20). Även försäkringsföretag som tillämpar IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter bör alltså tillämpa godkända IAS 39 för räkenskapsåret 2005. Den lagbegränsade verkligt värdeoptionen – eller snarare möjligheten att klassificera en tillgång som ”värderad till verkligt värde via resultaträkningen” – får tillämpas på sådana placeringstillgångar (C) som är finansiella instrument och kan värderas till verkligt värde enligt ÅRFL.

2 kap. 1 §

Föreskriften behandlar redovisningen av repor och andra återköps-transaktioner. Den har behållits för försäkringsföretag eftersom motsvarande föreskrift pga EG-direktiv behållits för institut. Vissa justeringar har gjorts i överensstämmelse med tidigare justeringar för institut. Tidigare 2 kap. 6 och 7 §§ om värdepapperslån och s.k. blankning har också utgått på samma sätt som för institut. Se vidare kommentaren under nya 2 kap. 5 § institutsföreskriften.

Allmänna råd under 2 kap. 2 § om avtal om försäkring med annan ekonomisk innebörd

I nya allmänna råd avseende avtal om försäkring med en annan ekonomisk innebörd erinras om den nya definitionen av försäkringsavtal i 1 kap. 2 §. Vidare erinras om nya regler i internationella redovisningsstandarder om försäkringsavtal (jfr IFRS 4 Försäkringsavtal). Det erinras också om redovisningsföreskriftens regler om avtal om försäkring som är finansiella instrument (se kommentaren till 4 kap. 13 §).

4.2.3 3 kap. Balansräkning och resultaträkning

Till följd av lag och EG-direktiv behålls väsentligen reglerna i kapitlet och bilagorna om balansräkningens och resultaträkningens utformning och innehåll. Vissa ändringar görs dock för att anpassa reglerna till ny lagstiftning och internationella redovisningsstandarder (se även kommentarerna till ändringarna i bilagorna).

3 kap. 1 §

I *första stycket* har två till lagen kompletterande poster i uppställningsformen för balansräkningen utgått. Det beror på att en förenklad konsolidering inte bedömts förenlig med internationella redovisningsstandarder. Reglerna om posten Övriga medel utgår som en konsekvens av att regler om redovisning av posten Fond för orealiserade vinster har utmönstrats.

I tidigare 3 kap. 2 § har den första delen av paragrafen utgått som en följd av att fonden för orealiserade vinster avskaffas för de företag som tillämpar nya värderingsregler om finansiella instrument. Sådana företag kan istället behöva redovisa en Fond för verkligt värde (se vidare kommentaren till 32 § bilaga 3). Den andra delen av paragrafen om redovisning avseende kapitalandelsfonden har tagits in i 31 § bilaga 3 och samordnats med motsvarande regel för institut.

I de *allmänna råden* till paragrafen slopas en regel som behandlar Fonden för orealiserade vinster. Vidare ändras en hänvisning till följd av att nya 4 kap. 9 § ÅRFL inte längre hänvisar direkt till 7 kap. 1 och 2 §§ FRL, utan bara innehåller en mera allmän bestämmelse om försäkringstekniska avsättningar. Det hänvisas istället till nya 4 kap. 6 § som föreskriver att försäkringsavtal som huvudregel redovisas enligt 7 kap. 1 och 2 §§ FRL men med vissa möjligheter till avvikelser.

3 kap. 2 §

En i förhållande till lag tillkommande post; Bankrörelsens resultat, har utgått i *första stycket*. Det beror på att en förenklad konsolidering inte har bedömts förenlig med internationella redovisningsstandarder.

3 kap. 4 §

Paragrafen motsvarar gamla 5 kap. 22 §. Den har flyttats hit eftersom det främst berör redovisningen av kapitalavkastning. Bara rubriken har ändrats.

4.2.4 4 kap. Värderingsregler

Värderingsreglerna i kapitlet har anpassats för att vara förenliga med internationella redovisningsstandarder och ny lagstiftning om finansi-

ella instrument. Värderingsreglerna om försäkringsavtal har däremot i stor utsträckning behållits eftersom många regler kan anses tvingande enligt EG-direktiv och internationella redovisningsstandarder endast i viss utsträckning behandlar värderingen. I stor utsträckning bygger IFRS på att försäkringsföretag fortsätter att tillämpa tidigare regler (jfr IFRS 4).

Bortsett från mera redaktionella förändringar har följande ändringar gjorts i kapitlet.

Allmänna råden till 4 kap. om värdering av finansiella instrument

De tidigare allmänna råden till 4 kap. om derivatinstrument utgår. Det beror dels på att en säkringsredovisning med anskaffningsvärdering inte är förenlig med ny lagstiftning (jfr prop. 2002/03:121 s. 47 f), dels på att derivatinstrument regelmässigt värderas till verkligt värde (jfr IAS 39).

I de nya allmänna råden till 4 kap. om värdering av finansiella instrument behandlas hur ÅRFL tillämpas på instrument som inte får värderas till verkligt värde. I paragrafen intas också en erinran om kompletterande värderingsregler i internationella redovisningsstandarder. Dessutom hänvisas till nya 4 kap. 6 §, som möjliggör en värdering till verkligt värde av vissa åtaganden enligt avtal om försäkring även om inte avtalet redovisas som ett försäkringsavtal.

Det kan uppmärksammas att uttrycket ”internationella redovisningsstandarder som gäller enligt 2 kap.” även inbegriper de begränsningar och tillägg som kan följa av i första hand ÅRFL respektive FI:s föreskrifter och allmänna råd.

Allmänna råden till 4 kap. om säkringsredovisning

Tidigare detaljerad allmänna råd om säkringsredovisning efter gamla 4 kap. 11 § har utgått. Istället erinras i allmänna råd till 4 kap. om att förutsättningarna för när och hur säkringsredovisning tillämpas framgår av internationella redovisningsstandarder som gäller enligt allmänna råd till 2 kap. (jfr IAS 39).

Allmänna råden till 4 kap. om nettoförsäljningsvärde och verkligt värde för tillgångar och skulder

I de nya allmänna råden erinras om de generella regler om bestämmande av nettoförsäljningsvärde och verkligt värde som finns i ny lag och internationella redovisningsstandarder.

4 kap. 1 §

Paragrafen avser bestämmandet av nettoförsäljningsvärde och verkligt värde för byggnader och mark. Den motsvarar närmast 4 kap. 11 §

FFFS 2003:13. Bestämmelsen behålls eftersom den har sin utgångspunkt i artikel 49 försäkringsredovisningsdirektivet.

4 kap. 2 §

Föreskriften avser periodisering av premier enligt försäkringsavtal. Den motsvarar närmast tidigare 4 kap. 1 §. I paragrafen har begreppet avtal om försäkring ersatts med försäkringsavtal för att markera att bestämmelsen exkluderar avtal som redovisas som ett finansiellt instrument. Där gäller istället internationella redovisningsstandarder om finansiella instrument enligt allmänna råden till 2 kap. med de anpassningar som kan följa av lag, FI:s föreskrifter eller andra allmänna råd eller RR 32.

I de nya *allmänna råden* till föreskriften hänvisas till definitionerna av direktförsäkringsföretag och försäkringsavtal i 1 kap. 2 § (se vidare kommentaren till den paragrafen).

Tidigare 4 kap. 6-10 §§ om periodisering av ränta utgår i likhet med ändringarna för kreditinstitut och värdepappersbolag. Det beror på att internationella redovisningsstandarder som gäller enligt allmänna råd till 2 kap. innehåller väsentligen motsvarande regler (jfr IAS 39).

4 kap. 3 §

Paragrafen avser värdering av återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar och motsvarar tidigare 4 kap. 12 §.

En ändring har gjorts i *allmänna råden* till paragrafen. Det erinras om definitionen av återförsäkringsavtal i IFRS 4, som slår igenom enligt de nya allmänna råden som gäller enligt 2 kap.

4 kap. 4 §

Paragrafen avser aktivering av anskaffningskostnader för försäkringsavtal och motsvarar tidigare 4 kap. 13 §.

I föreskriften utgår en överflödigt hänvisning till 4 kap. 8 §.

I *allmänna råden* erinras om definitionen av försäkringsavtal i 1 kap. 2 §. Vidare erinras om att de närmare förutsättningar för upptagande av immateriella tillgångar i balansräkningen numera prövas med hänsyn till internationella redovisningsstandarder som gäller enligt allmänna råd till 2 kap. (jfr IAS 38 Immateriella tillgångar).

4 kap. 5 §

Paragrafen behandlar avskrivningsplanen för förutbetalda anskaffningskostnader och motsvarar tidigare 4 kap. 14 §.

Ändringen i *femte stycket* innebär att ”försiktighet” ersatts av ”rimlig försiktighet”. Detta är en mindre närmast redaktionell anpassning till den ändrade lydelsen av försiktighetsprincipen i nya 2 kap. 4 § ÅRL.

4 kap. 6 §

Paragrafen är ny. Bestämmelsen preciserar lagens mera allmänna bestämmelser om värderingen av försäkringstekniska avsättningar (jfr nya 4 kap. 9 § ÅRFL).

Den nya föreskriften slår i *första stycket* fast att åtaganden från vad som redovisningsmässigt är försäkringsavtal som huvudregel ska värderas på samma som tidigare.

Andra stycket innebär en begränsad option att under vissa förutsättningar avvika från tidigare regler vid värderingen i redovisningen. Av föreskriften framgår att samtliga förutsättningar måste vara uppfyllda för att optionen ska kunna användas.

I förhållande till Decemberremissen har *andra stycket b)* justerats för att förtydliga att kraven på relevans och tillförlitlighet inte ska ställas lägre än enligt IFRS 4.

4 kap. 7 §

Paragrafen motsvarar tidigare 4 kap. 16 §. I de *allmänna råden* har en följdändring gjorts med anledning av de ändringar som kommenteras under 4 kap. 6 §.

4 kap. 13 §

Första stycket motsvarar tidigare 4 kap. 21 §.

Andra stycket är nytt i förhållande till Septemberremissen. Bestämmelsen innebär att sådana fondförsäkringsavtal som tidigare värderats till verkligt värde enligt gamla 4 kap. 21 § FFFS 2003:13 ska värderas på samma sätt, även om avtalet till följd av den nya definitionen av försäkringsavtal redovisas och värderas som ett finansiellt instrument. En sådan redovisning är lämplig och har också stöd i artikel 31 försäkringsredovisningsdirektivet.²³

4 kap. 14 §

Paragrafen motsvarar tidigare 4 kap. 22 § och behandlar redovisningen av pensionsåtaganden. Bestämmelserna behålls av samma skäl som för institut (se vidare kommentaren till 4 kap. 3 § institutsföreskriften).

---

²³ Jfr EG-kommissionens promemoria 04/265 av den 19 november 2004, IAS 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement - Frequently Asked Questions (FAQ)

4.2.5 5 kap. Tilläggsupplysningar

I kapitlet behålls generellt sådana upplysningsregler som införts med anledning av försäkringsredovisningsdirektivet. Även övriga regler om tilläggsupplysningar, bl.a. om placeringstillgångar, derivat, premieinkomst och försäkringsersättning, har som huvudregel behållits. Motiven för detta har behandlats i avsnitt 3.3..

Ändringar i 5 kap. har dock gjorts i avsikt att undanröja direkta konflikter med upplysningsreglerna enligt internationella redovisningsstandarder. Vissa andra ändringar har också bedömts behövliga för att anpassa reglerna till internationella redovisningsstandarder och ny lag.

Nedan kommenteras de paragrafer i 5 kap. som ändrats. Mindre redaktionella ändringar och liknande behandlas inte.

5 kap. 13 §

Paragrafen, som behandlar upplysningar om derivat, har ändrats för att motsvara vad som gäller för institut enligt 5 kap. 23 § FFFS 2004:20. Dessa regler anpassades redan år 2003 till gamla IAS 32 och IAS 39, dvs. med hänsyn till att derivat som regel ska tas in i balansräkningen och att derivat som *delvis* tas in knappast torde bli aktuella längre. Även uppställningen i de *allmänna råden* har justerats med hänsyn till detta. I råden erinras även om upplysningsregler i lag och internationella redovisningsstandarder.

Tidigare 5 kap. 14 § – som avsett kvalitativa upplysningar om användning av finansiella instrument samt riskhantering – har däremot utgått. Motsvarande bestämmelser har inte heller behållits för institut vid 2003 års anpassning. Liknande upplysningskrav följer nämligen numera av lag (jfr 6 kap. 1 § tredje stycket 1 ÅRL och 6 kap. 1 § ÅRFL), som kompletteras av internationella redovisningsstandarder (jfr IAS 32).

5 kap. 19 §

Paragrafen är ny och behandlar upplysningar om Fond för verkligt värde. Bestämmelserna motsvarar 5 kap. 21 § institutsföreskriften.

Tidigare 5 kap. 22 § om redovisning av försäkringstekniska avsättningar i utländsk valuta som kapitalavkastning har utan ändringar i sak flyttats till 3 kap. 3 § (se kommentaren till den paragrafen).

5 kap. 27 §

Endast premier hänförliga till vad som definieras som försäkringsavtal enligt dessa föreskrifter och allmänna råd redovisas i posten Premieinkomst. Därför anges i nya *andra stycket* vissa kompletterande upp-

lysningskrav om ”premier” m.m. för andra avtal som till sin legala form är försäkringsavtal men som inte redovisas som försäkringsavtal.

I förhållande till Septemberremissen har bestämmelsen förtydligats och upplysningsskyldigheten förenklats. Upplysningarna om ”premieinkomsten” för avtal om försäkring som är finansiella instrument behöver nödvändigtvis inte anges både för sig och tillsammans med uppgifter om redovisad premieinkomst enligt första stycket.

5 kap. 29 §

Paragrafen behandlar upplysningar om försäkringsersättningar. Ändringen är av motsvarande slag som i 5 kap. 27 §.

5 kap. 32 §

Paragrafen kräver detaljerade och, för den högsta ledningen, individualiserade upplysningar om ersättningar till ledande befattningshavare. Reglerna motsvarar i sak gällande föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2004:5) om årsredovisning i försäkringsföretag. Reglerna har dock förtydligats i några avseenden. Ändringarna kommenteras i Motivpromemoria 3, Nya närståendeupplysningar i finansiella företag.

5 kap. 33 §

Paragrafen behandlar nya närståendeupplysningar i livförsäkringsbolag. I förhållande till Septemberremissen har enbart redaktionella ändringar gjorts. Paragrafen och motiven till paragrafen kommenteras i Motivpromemoria 3, Nya närståendeupplysningar i finansiella företag.

5 kap. 37 §

Paragrafen behandlar upplysningar om bl.a. återförsäkringsskydd. För att undvika en ny definition av återförsäkringsavtal och för att inte begränsa bestämmelsen till återförsäkringsavtal enligt IFRS 4 har föreskriften och allmänna råden omformulerats. I stället för begreppet återförsäkringsavtal används ”avtal om återförsäkring” och liknande skrivningar.

5 kap. 39 §

Tidigare andra stycket utgår som en följd av att finansiell tillgång definieras i internationella redovisningsstandarder (jfr IAS 39).

5 kap. 40 §

Ändringen i föreskriften är av samma slag som i 5 kap. 39 §.

I *allmänna råden* utgår en hänvisning till gamla IAS 32 eftersom nya IAS 32 gäller som godkänd internationell redovisningsstandard enligt hänvisningar i 2 kap.

5 kap. 41 §

Paragrafen har kompletterats med ett nytt *andra stycke* som innehåller krav på tilläggsupplysningar om principerna för redovisning av avtal om försäkring som inte redovisas som ett försäkringsavtal enligt dessa föreskrifter och allmänna råd, dvs. enligt FFFS 2004:21.

I *allmänna rådet* till paragrafen införs ett nytt *andra stycke* som exemplifierar vilka upplysningar som kan bli aktuella och som förordar att upplysningarna lämnas så att redovisningsprinciperna kan jämföras med de principer som tillämpats om avtalet hade redovisats som ett försäkringsavtal.

5 kap. 42 §

I de nya *allmänna råden* förtydligas att skyldigheten att upplysa om avvikelser från allmänna råd – en skyldighet som följer av lag – avser inte minst avvikelser från sådana godkända internationella redovisningsstandarder med de anpassningsregler som gäller enligt allmänna råd till 2 kap. Motivet för ändringen har behandlats i avsnitt 3.3.

Allmänna rådet under 5 kap. 42 § om upplysningar om övergången till internationella redovisningsstandarder

Eftersom företag med aktier noterade på en reglerad marknadsplats har börjat tillämpa internationella redovisningsstandarder från den 1 januari 2005 har allmänna råden begränsats till sådana företag som har skuldebrev noterade.

Det kan i sammanhanget anmärkas att noterade företags skyldighet att lämna motsvarande upplysningar för räkenskapsåret 2004 följer av tidigare redovisningsföreskrifter (se 5 kap. 42 § FFFS 2003:13 och punkten 2 övergångsreglerna till FFFS 2003:13).

5 kap. 43 §

Paragrafen motsvarar senaste lydelse enligt FFFS 2004:5. I förhållande till tidigare har bara följdändringar gjorts pga ny paragrafnumrering.

Regeln om att även mindre understödsföreningar bör lämna upplysningar om fonder, som finns i ett allmänt råd, har av formella skäl flyttats till ett allmänt råd.

4.2.6 Förvaltningsberättelsen

6 kap. 2 §

Ändringarna innebär att nya upplysningar ska lämnas i solvensanalysen beträffande omräknings- och neutralitetsjusteringar samt vissa

andra justeringar som ska göras enligt solvensreglerna. Ändringarna kommenteras i avsnitt 3.5.

Nya är också reglerna om att företag som upprättar en gruppbaserad redovisning ska lämna upplysningar om gruppbaserad solvens. Av övergångsreglerna framgår att de nya upplysningsreglerna om grupp-baserad solvens ska tillämpas redan i årsredovisningen för år 2004. Bestämmelserna och motiven till bestämmelserna i denna del kommenteras närmare i Motivpromemoria 3, Nya närståendeupplysningar i finansiella företag.

6 kap. 4 §

Ändringarna innebär att nya upplysningar ska lämnas i förvaltningsberättelsen om konsekvenserna i rörelsesammanhang av en övergång till nya internationella redovisningsstandarder. Bestämmelsen omfattar inte bara fallet när IFRS-anpassade redovisningsföreskrifter tillämpas första gången, utan även fall när framtida nya eller ändrade standarder börjar tillämpas. Motiven till ändringarna kommenteras i avsnitt 3.5.

4.2.7 Koncernredovisningen

7 kap. 1 §

Vissa författningstekniska justeringar har gjorts i första stycket. Ändringarna har inte i sig har någon saklig betydelse i förhållande till tidigare. Ändringarna i övrigt är av samma slag som för institut (se vidare kommentaren till 7 kap. 1 § institutsföreskriften).

Tidigare 7 kap. 2 §, som avsåg anpassningar av regler i 5 kap. 32 § om upplysningar om ersättningar till ledande befattningshavare, har inte längre ansetts nödvändig. Skälet är främst att IAS-förordningen förordas tillämpas i koncernredovisningen och att en anpassningsregel inte ansetts behövlig i sådana fall, eftersom 5 kap. 23 § inte gäller i en sådan koncernredovisning (se 7 kap. 3 och 4 §§). Om 5 kap. 32 § skulle tillämpas i en koncernredovisning kan en tillämpning enligt den tidigare 7 kap. 2 § under alla förhållanden anses som naturlig.

7 kap. 3 och 4 §§

Tidigare 7 kap. 3 § om undantag från konsolidering av dotterföretag vid tillfälliga innehav utgår eftersom sådana frågor behandlas i internationella redovisningsstandarder (jfr IAS 27, IFRS 3 och IFRS 5). Allmänna råd om förenklad konsolidering av bank utgår eftersom en sådan konsolidering bedömts mindre förenlig med internationella redovisningsstandarder. Ändringen är av motsvarande slag som för institut (se kommentaren under 7 kap. 2 och 3 §§ institutsföreskriften).

Nya 7 kap. 3 och 4 §§ avser en koncernredovisning som obligatoriskt eller frivilligt upprättas enligt IAS-förordningen. Paragraferna och motiven till reglerna behandlas i en annan motivpromemoria (se motivpromemoria 1, Nya koncernredovisningsföreskrifter för företag som tillämpar IAS-förordningen).

4.2.8 8 kap. Delårsrapporter

De ändringar som görs i 2-4 kap. FFFS 2004:21 får – till följd av hänvisningarna i *tredje punkten* – genomslag även för innehållet i en delårsrapport i den del som avser företaget (den juridiska personen), om IFRS-anpassade årsredovisningsföreskrifter tillämpas i årsredovisningen.

Även vissa ändringar i 5 kap. om tilläggsupplysningar och 6 kap. om förvaltningsberättelsen får indirekt genomslag på upplysningarna i en delårsrapport för företaget (se 11–13 punkten).

De materiella ändringar som gjorts i 8 kap. är av följande slag.

Tredje punkten om grundläggande regler.

Vissa tekniska justeringar utan sakliga ändringar har gjorts i *första stycket* när det gäller hänvisningarna till 1 kap.

I nya allmänna råd i *andra stycket* anges att IAS 34 Delårsrapportering bör tillämpas.

Elfte punkten om ersättningar till ledande befattningshavare

Allmänna råden har med en redaktionell justering utan saklig ändring överförts från FFFS 2004:5.

Trettonde punkten om upplysningar om konsolideringskapital m.m.

En ändring har gjorts som innebär att upplysningar bör lämnas om gruppbaserad solvens och gruppbaserad kapitalbas i åtminstone en upprättad delårsrapport. Ändringen kommenteras närmare i Motivpromemoria 3, Nya närståendeupplysningar i finansiella företag.

Fjortonde punkten om insändande av delårsrapport

En ändring har gjorts som innebär att bara ett exemplar av en upprättade delårsrapport behöver sändas in till FI.

Femtonde punkten om delårsrapport i moderföretag som tillämpar IAS-förordningen

I de nya allmänna råden preciseras vilka föreskrifter och allmänna råd som bör tillämpas i ett IFRS-företags delårsrapport i den del som avser koncernen. Paragrafen kommenteras närmare i en annan motivpromemoria (se Motivpromemoria 1, Nya koncernredovisningsföreskrifter för företag som tillämpar IAS-förordningen).

4.2.9 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Första punkten

Första stycket innebär att FFFS 2004:21 som huvudregel tillämpas på försäkringsföretag från och med räkenskapsåret 2005.

Andra stycket innebär att de nya reglerna om upplysningar om ersättningar till ledande befattningshavare, närståendeavtal m.m. i livförsäkringsbolag som inte får dela ut vinst och gruppbaserad solvens ska tillämpas redan i årsredovisningen för räkenskapsåret 2004.

I förhållande till Septemberremissen föreskrivs alltså att de nya preciserade reglerna om tilläggsupplysningar om ersättningar till ledande befattningshavare – som inte innebär några skärpningar i förhållande till de regler som infördes i april 2004 – ska tillämpas redan för räkenskapsåret 2004. Därmed uppnås överensstämmelse med motsvarande lydelse för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Nya 6 kap. 2 § i de delar som avser upplysningar om omräknings-, neutralitets- och andra försiktighetsjusteringar i solvenssammanhang behöver inte tillämpas i redovisningar för räkenskapsåret 2004. Detta klargörs i andra stycket.

Andra punkten

Första stycket innebär att äldre föreskrifter och allmänna råd FFFS 2003:13 får under vissa förutsättningar tillämpas i årsredovisningen, koncernredovisningen, årsbokslut eller delårsrapporter för räkenskapsåret 2005. Men i sådana fall tillämpas enligt andra punkten *andra stycket* inte vissa regler i den äldre föreskriften. Undantaget från 7 kap. 3 § om konsolidering av dotterföretag med kapitalandelsmetoden i vissa fall utgår pga ny tvingande lagstiftning. Det andra undantaget klargör att äldre föreskrifter och allmänna råd inte gäller för en koncernredovisning som upprättas enligt IAS-förordningen (där 7 kap. FFFS 2004:21 tillämpas enligt huvudregeln i första punkten första stycket).

Det bör uppmärksammas att samtliga i andra punkten angivna förutsättningar måste vara uppfyllda för att företaget ska få tillämpa FFFS

2003:13 i årsredovisningen och, i förekommande fall, koncernredovisningen, delårsrapporter och årsbokslut för filialer. För det första ska FFFS 2003:13 ha tillämpats i årsredovisningen, koncernredovisningen eller årsbokslutet för räkenskapsåret 2004. För det andra ska man i den aktuella redovisningen fortsätta att tillämpa äldre lagregler om finansiella instrument. För det tredje krävs att företaget inte utnyttjar vissa optioner enligt ny IFRS-anpassade lagstiftning. Som nyss framgått får det inte heller vara frågan om en koncernredovisning som obligatoriskt eller frivilligt upprättas enligt IAS-förordningen.

Konsekvensen av att företag väljer att tillämpa nya lagregler om finansiella instrument i redovisningen från och med räkenskapsåret 2005 blir alltså att företaget inte kan tillämpa FFFS 2003:13 på denna redovisning. Företaget ska istället tillämpa FFFS 2004:21 enligt huvudregeln i första punkten.

I förhållande till Septemberremissen preciseras vilka lagbestämmelser som ska fortsätta att tillämpas till följd av punkten 2 i övergångsbestämmelserna till den nya lagen (2004:1177) om ändring i lagen om årsredovisning i försäkringsföretag för att FFFS 2003:13 ska få tillämpas. Det kan erinras om att i så fall ska man enligt punkten 3 i övergångsreglerna till lagen även fortsätta att redovisa en fond för realiserade vinster i balansräkningen. Även begränsningarna om att samma värderingsprinciper ska tillämpa på Placeringstillgångar som ingår i en post som föregås av en arabisk siffra eller som tas upp under Byggnader och Mark (C.I) ska enligt lag fortsätta att tillämpas. Detta följer av punkterna 3 och 4 i övergångsreglerna till lagen (2004:1177) om ändring i lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (se prop. 2004/05:24 s. 183). Redan av lag följer att 4 kap. 14 f-g §§ ÅRL om värdering av materiella och immateriella tillgångar till verkligt inte kan tillämpas för räkenskapsåret 2005.

Andra stycket innebär att en äldre föreskrift om kapitalandelsmetoden för dotterföretag inte får tillämpas. Undantaget beror på ny tvingande lagstiftning enligt prop. 2004/05:24. Det klargörs också att äldre föreskrifter och allmänna råd inte heller gäller för en koncernredovisning enligt IAS-förordningen.

Tredje punkten

Den tredje punkten *första stycket* innebär att ett begränsat antal regler i FFFS 2004:21 gäller som tillägg även för de som tillämpar FFFS 2003:13 i årsredovisningen eller koncernredovisningen.

Hänvisningen i *punkten b)* till 4 kap. 6 § första stycket innebär i sak att försäkringstekniska avsättningar klassificeras, redovisas och värderas enligt 7 kap. 1 och 2 §§ FRL och FI:s föreskrifter till nämnda lag. Däremot ges ingen möjlighet till avvikelser från sådana regler på sätt som föreslagits för de som tillämpar lagbegränsad IFRS, eftersom det inte har hänvisats till 4 kap. 6 § andra stycket.

Hänvisningen i *punkten c)* till 5 kap. 32 § avser sådana regler om upplysningar om ersättningar till ledande befattningshavare som beslutats genom FFFS 2004:5 och som trätt i kraft den 1 maj 2004.

Hänvisningen i *punkten d)* till 5 kap. 33 § avser närståendeupplysningar i livförsäkringsbolag som inte får dela ut vinst.

Även de allmänna råden om upplysningar om en framtida IFRS-övergång i företag som har skuldebrev noterade på en reglerad marknad tillämpas enligt *punkten e)* trots att man tillämpar äldre regler.

Även de som tillämpar äldre redovisningsregler ska enligt *punkten e)* lämna nya upplysningsregler enligt 6 kap. 2 § om gruppbasead solvens.

Redan av första punkten andra stycket följer att de nya reglerna i 5 kap. 32 § om ersättningar till ledande befattningshavare, 33 § om närståendeupplysningar i vissa livbolag och 6 kap. 2 § om gruppbasead solvens tillämpas på årsredovisningar för räkenskapsåret 2004. Att detta även gäller för de som tillämpar äldre redovisningsregler framhålls för tydlighetens skull i förevarande punkt *andra stycket*.

Fjärde punkten

I fjärde punkten anges hur upplysningar ska lämnas om tillämpade redovisningsföreskrifter i årsredovisningen respektive koncernredovisningen. Motivet är att man utifrån upplysningarna lätt ska kunna avgöra om företaget i en aktuell redovisning tillämpar antingen äldre redovisningsföreskrifter med vissa tillägg eller, alternativt, lagbegränsad IFRS eller de redovisningsföreskrifter som ska tillämpas om ett företag tillämpar IAS-förordningen i koncernredovisningen.

Femte punkten

FFFS 2004:5 upphävs eftersom motsvarande regler tagits in i 7 kap. 32 § som ska tillämpas redan i årsredovisningen för räkenskapsåret 2004 (se kommentaren till första punkten).

4.2.10 Bilaga 1 Uppställningsform för balansräkningen

I bilagan görs vissa ändringar för att anpassa reglerna till ny lagstiftning och internationella redovisningsstandarder.

Posterna som avser tillgångar och skulder i bankrörelse utgår eftersom en förenklad konsolidering inte bedömts förenlig med IFRS.

Schemat för uppställningsformen har även justerats genom att Fonden för orealiserade vinster utgått och att Fonden för verkligt värde tillkommit. Vidare har posten Övriga medel utgått (se kommentaren till 3 kap. 1 §).

4.2.11 Bilaga 2 Uppställningsform för resultaträkningen

Posten Bankrörelsens resultat har utgått till följd av att regler om förenklad konsolidering tagits bort.

I uppställningsformen utmönstras också extraordinära poster eftersom en sådan redovisning är mindre förenlig med internationella redovisningsstandarder som gäller enligt allmänna råd till 2 kap. (jfr IAS 1). Enligt FI är det alltså förenligt med lag och EG-direktiv att tillämpa en bedömning att inga poster är extraordinära.

4.2.12 Bilaga 3 Balansräkningens poster

13 §

Paragrafen angav tidigare att derivat ska redovisas i en särskild post. Ändringen gör det möjligt att redovisa derivatet i annan post om det är lämpligare. Undantagsmöjligheten kan få betydelse för vissa inbäddade derivat.

I allmänna råden utgår tidigare definitionen av finansiella instrument redan med anledning av ny lagstiftning om finansiella instrument. I förarbetena hänvisas nämligen till definitioner med bakgrund i internationella redovisningsstandarder.

Motsvarande ändringar gjordes för institut år 2003 som en anpassning till gamla IAS 39.

24 §

Genom en ändring i föreskriften klargörs att posten Förutbetalda anskaffningskostnader avser anskaffningskostnader för "försäkringsavtal".

I nya *allmänna råd* erinras om den nya definitionen av försäkringsavtal i 1 kap. 2 §.

31 §

Till följd av ny lagstiftning utgår tidigare regler i 31 § som avsett fonden för orealiserade vinster.

Vissa hänvisningar till lagrum om redovisning av kapitalandelsfond har utgått såsom onödiga. Föreskriften har också anpassats redaktionellt till motsvarande föreskrift för institut.

32 §

Paragrafen har kompletterats med en erinran om nya lagregler om redovisning av värdeförändringar till fonden för verkligt värde. I de nya allmänna råden beskrivs lagreglerna.

I förhållande till Septemberremissen klargörs att fonden även aktualiseras för vissa värdeförändringar hänförliga till andra placeringstillgångar (C) än finansiella instrument och förvaltningsfastigheter som värderas till verkligt värde med stöd av nya 4 kap. 5 § ÅRFL.²⁴

I allmänna rådet erinras om att "förvaltningsfastigheter" definieras enligt IAS 40.

Gamla 34 § som reglerade posten Övriga medel har utgått. Detta är en konsekvens av att fonden för orealiserade vinster har utgått.

37 §

Paragrafen behandlar redovisningen av posten Ej intjänade premier och kvardröjande risker. Direkta hänvisningar till 7 kap. 1 och 2 §§ FRL har utmönstrats av samma skäl som motiverat införandet av 4 kap. 6 § (se kommentaren till den paragrafen). Vidare har ordet försäkring ersatts med försäkringsavtal för att markera att reglerna inte gäller för avtal som redovisas som finansiella instrument.

38 §

Paragrafen behandlar redovisningen av posten Livförsäkringsavsättning. Även här utgår direkta hänvisningar till 7 kap. 1 och 2 §§ FRL. I stället gäller 4 kap. 6 §. Enligt den paragrafen ska samma bestämmelser dock som huvudregel tillämpas. Ordet "försäkring" har också ersatts med "försäkringsavtal". Däremot anges att en jämförelse ska göras med FRL när fråga är om vad som ska betraktas som villkorad återbäring.

41 §

Paragrafen behandlar utjämningsavsättningar för kreditförsäkringar. Det har förtydligats att den avser avsättningar "enligt försäkringsavtal".

Enligt IFRS förordas att motsvarande slag av reserveringar inte ska redovisas som en försäkringsteknisk avsättning (jfr IFRS 4). I Septemberremissen föreslogs därför en option att redovisa reserven som eget kapital. I internationella sammanhang föreslogs dock senare i ett diskussionspapper att sådana avsättningar redovisas som en särskild reserv som varken är skuld eller eget kapital (se Implications of IAS/IFRS Introduction for the Prudential Supervision of Insurance

²⁴ För fastigheter som under räkenskapsåret 2005 värderas till verkligt värde med stöd av äldre bestämmelser i 4 kap. 5 § ÅRFL ska emellertid värdeförändringarna sättas av till en Fond för orealiserade vinster enligt äldre bestämmelser i 4 kap. 6 § ÅRFL. Detta följer av att man i sådana fall tillämpar punkten 3 och 4 i övergångsbestämmelserna till lag 2004:1177.

Undertakings, Consultation Paper No. 3, Committee of European Insurance and Occupational Pension Supervisors [CEIOPS]). I avvaktan på fortsatta överväganden inom CEIOPS har FI avstått från att föreskriva några förändringar i redovisningen av posten.

50 §

Ändringarna är av motsvarande slag som i 13 §.

4.2.13 Bilaga 4 Resultaträkningen

Eftersom värdering till verkligt värde numera kan ske enligt andra bestämmelser än 4 kap. 5 § ÅRFL har en hänvisning dit tagits bort i ett flertal paragrafer (11, 12, 15, 19 och 20 §§).

I 2 § har ”försäkring” ersatts av ”försäkringsavtal”.

Tidigare 24 a § som handlar om förenklad konsolidering har utgått.